

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredniški
telefon št. 50, upravljalna št. 325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 • Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.340
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cencoglasov
1 stolp, peti vrsta
mali oglasi po 150
in 20, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o. Pri večjem o.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po praznikih

Farsa.

Zdaj ko se je izza silnega dima takozvane krize naenkrat tako lepo prismehtljala Uzunovičeva vlada, ki ni drugega ko zadnja plat Pašičeve medalje, zdaj se še-le vidi, kako smo imeli prav, ko smo z največjim skepticizmom in nezaupanjem gledali na celi ta petdnevni hokuspus tam doli v belgrajski čarovniški kuhinji. Bilo je pač pri tem toliko čudnih in sumljivih okoliščin, da se nam vsa stvar od vsega početka ni dopadla.

»Krizo« je, kakor znano, izzval g. Radić s svojim nenadnim afromtom proti g. Pašiću. V tem koraku g. Radića pa smo takoj pogrešali tisto, kar se imenuje logika dejanja. Že čas, v katerem je g. Radić s svojo gesto prišel, je bil nelogičen, istotako pa je bil nelogičen tudi razlog tega njegovega nastopa. Zakaj ni nastopil g. Radić s svojimi zahtevami že pred odglasovanjem proračuna, zakaj je nastopil še-le po sprejetju proračuna, in zakaj je protestiral proti odgoditvi skupščine, potem ko je bil preje sporazumen s to odgoditvijo? Tu je torej vsekakor manjkalo neke logike.

Toliko več logike pa smo videli v tem, da je g. Pašić demisioniral, to je, da se je za enkrat umaknil s svojega mesta kot šef vlade. Afera njegovga sina! Kaj je bilo naravnije, kaj logičneje, kakor da g. Pašić odstopi, dokler ta afera ne zgine na en ali drug način z dnevnega reda?

Afera sinova je spravila očeta v hudo zago. Moral je nekaj storiti, že radi časti, morale ... in da se pokaže, da je v naši državi še nekaj pravice. Prosimo!

Torej je moral g. Pašić malo demisionirati. A kako demisionirati brez krize? Trebalo je torej krize. Pa je moral pomagati po bratim g. Radić napraviti krizo. In g. Radić je rad pomagal. To je bilo kot nalašč: mogčnega Pašića vreti in zraven še sebe malo rehabilitirati pred volivci radi ogromnega proračuna, neizpolnenih obljub itd. Krasna priložnost!

In tako je izbruhnila »kriza« po vliji in želji g. Pašića in je tudi završila popolnoma po volji in želji g. Pašića. Prevzel je vlado g. Uzunović, najzvestejši njegov oproda, da mu jo zopet izroči, kadar se bo njemu, g. Pašiću, to zdelo primerno. Firma Pašić bo poslovala do nadaljnjega pod firmo Uzunović.

Zares, diplomatična umetnost g. Pašića zasluži vse obhvalovanje. Pa tudi g. Radić nič ne zaostaja za njim. Izvedel je svojo od. g. Pašića mu poverjeno misljo naravnost sijajno. Potegnil je vso javnost za nos. Kako je znal prikriti, da svet ne bi izpregledal domenene igre! Kako je na Sušaku zabavljajl čez g. Pašića! (Ko bi bil g. Pašić zares definitivno pokopan, kakor je to oznanil g. Radić, potem bi mu bil gotovo posvetil nekaj lepih besed v slovo. De mortuis nil nisi bene... Tudi g. Radić je nobel mož.) In kako je zabavljajl na proračun, ki je delo tudi njegovih rok! In kako je grmel proti odgoditvi skupščine po g. Pašiću in se zdaj sporazumel z g. Uzunovićem na isto odgoditev! Zares izvrstno. In pa ta fimenitna poteza od g. Pašića, da je v Uzunovičev kabinet sprejel tudi g. Vujičić, pristaš Pašičevega nasprotnika g. Ljube Jovanovića. Da se svetu še bolj zasmetijo oči... In pa prikazovanje položaja iz samega Pašičevega tabora, kakor da je on g. Pašić v tej bitki doživel poraz, ko je v resnici na celi črti zmagal. Imenitno, imenitno.

Radić je napravil krizo, Pašić je padel, prišla je »nova« vlada g. Uzunovića — in vse skupaj se je zapletlo in razpletlo tako, da živa duša ne bi mogla slutiti, da gre tu za domenojeno igro Pašić-Radić-Uzunović.

Mi si nikakor ne domišljamo kaj na to, da smo edino mi to igro izpregledali. Ne. Toda mi bi vsekakor želeli, da je tu res bila taka igra. Zakaj potem lahko vso stvar vsaj gledamo v milejši luči. Razumemo fatalni položaj g. Pašića, v katerega ga je spravil njegov sin, in vsaj s človeškega stališča bi se nam zdelo opravičljivo, da si je g. Pašić tu pomagal na način, kakor po vseh okoliščinah izgleda.

Če pa stvar v resnici ni taka, če so vsi drugi momenti igrali vlogo v tej »krizi«, potem je stvar še veliko hujša. Potem se je tu odigralo te dni pred našimi očmi nekaj, kar dela vtis kot da je vse skupaj farsa: da je farsa vlada, farsa parlament, farsa vseskupaj. Potem se pri nas že dogajajo stvari, ki morajo dušo vsakega patriota napolniti s strahom. Kam plavamo?

Poravnajte naročnino!

Vlada, s katero ni nihče zadovoljen.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Tekom današnjega dne so prisegli tisti ministri, kateri so bili večraj zadržani. Ravno tako državni podtajniki. Na ta način se je v vladi vse uredilo, kar je bilo po končani krizi potrebno. Dopoldne bi se imela vršiti seja ministrskega sveta. Ministri pa niso prišli. Zato se je seja vršila šele ob 5 popoldne. Na tej seji niso razpravljali o delu vlade, marveč so izvršili nujne tehnične posle.

Vse proti vladi.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Današnje belgrajske »Novosti« prinašajo pod naslovom »Nova vlada, s katero ni nihče zadovoljen«, sledeče: »Uzunovičeva vlada je pravo čudo vlade, napolnjenost mrtvorojenega dete, ki nosi v sebi kal skorajšnje smrti. Nihče ni za to kombinacijo navdušen. Tisti, ki so rušili Pašića, nikakor ne morejo biti zadovoljni, ker vedo, da je Uzunović Pašičev zaupnik, in da je obstoj te vlade odvisen od Pašičeve milosti.

Pašičeva skupina misli, da je Radić izigral Pašića. Tako vsaj stvar izgleda. Zato se ta skupina s to rešitvijo ne more zadovoljiti. Zato že mislijo to vlado zrušiti. Radićevci kljub izjavam svojega dobrodušnega načelnika niso zadovoljni s to rešitvijo, ki jim ničesar ne prinaša. Odločno demantirajo Radićeve izjave na Sušaku in drugod.

Opozicija misli, da je ta vlada začasna. Naglašajo, da ni izključeno, da bo ta preokret položaja privedel do tega, da se afera zopet pokažejo. V novi vladi vidi opozicija samo nadaljevanje Pašičeve linije. Uzunović ni posebno srečen, ker ni izključeno, da ga bo Pašić odrinil radi tega, ker se je predrznil prevzeti mandat za sestavo vlade. Pašičeva, kakor proti-Pašičeva skupina molčita, ker veda, da bosta sedanjo vlado lahko zrušili. Stojadinovičev izstop in vstop Vujičića v vlado pomeni napredek, toda samo prehodnega značaja. To je vlada, s katero ni nihče zadovoljen in katere se nihče ne boji.

Kaj misli Nikola Pašić?

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Nikola Pašić je za 17. t. m. sklical sejo glavnega odbora radikalne stranke. Na tej seji hoče obrachunati s svojimi nasprotniki v stranki in s tistimi, ki so ga v poslednji krizi zapustili. Popoldne je vodstvo NRS sklicalo sestanek glavnega odbora. Čeprav vodstvo zatrjuje, da so se seje odgodile za nekoliko dni, pa se vendar misli, da je Pašić tako slab, da ne more izvesti svojega načrta. Ker Pašić ne ve, kako bi se izognil, da ne bi te svoje slabosti javno pokazal, se je čutil prisiljenega seje odgoditi.

Ogorčeni Kosta Majkić.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Med gotovim delom radikalov vlada veliko nezadovoljstvo proti sedanji vladi. Poslanec Kosta Majkić se je o novi vladi izrazil, da njegovi volivci ne bodo mogli sprejeti Pašičevega odstopa, posebno ne, ker je radikalni klub malo prej izrekel Pašiću popolno zaupanje in mu dal svobodne roke za reševanje krize, katero je Radić izzval. Majkić izjavlja, da smatra za sramotno, da je Radić, ki je nedavno deloval proti državi, premagal Pašića. Sploh misli, da je ta kriza samo začasna. Vztraja pri svojem sklepu, da ne bo podpiral nobene vlade, v kateri bo sedel Radić.

POSLANCI NA ZBOROVANJA.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Dr. Mehmed Spaho in poslanci njegovega kluba so zvečer odpotovali v Bosno. Svetozar Pribičević potuje v Bosanski Novi na zborovanje. Stjepan Radić pa na shod svoje stranke v Pakracu.

AVDIJENCA DR. NINČIĆA.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Ob četrt na 2. je bil v avdijski zunanji minister Ninčić. Po avdijski je ostal pri kralju na obedu.

ST. RADIĆ BI SE BIL KMALU PONESREČIL.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Prosvetnega ministra Stjepana Radića bi bil skoro povozil tramvaj. Šel je preko ceste do svojega avtomobila in ni opazil nasproti drvečega tramvaja. Šele drdranje in ga opozorilo, da je pravčasno odskočil in se rešil nesreče.

SEKRZYNSKI POTUJE V PRAGO IN NA DUNAJ.

Varšava, 9. aprila. (Izv.) Poljski ministrski predsednik bo 13. t. m. odpotoval v Prago.

Izjave raznih politikov o novi vladi.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Narodni poslanec Anton Sušnik, ki se trenutno kot edini Slovenec nahaja v Belgradu, je dal časnikarjem sledečo izjavo:

»V tej vladi nista ne Pašić, ne Stojadinović. Iz tega bi se dalo sklepati, da se je nekaj doseglo. Na drugi strani se izjavlja, da se bo sedanja vladna politika nespremenjeno nadaljevala. Naše mišljenje o prošlem režimu je znano in se napram sedanjemu ne bo spremenilo. V tej vladi ni nobenega Slovenca. Borbo, ki smo jo vodili proti prošli vladi, bomo nadaljevali. Ta režim, ki se naslanja na korupcijo, se mora hitro zrušiti. Prepričan sem, da bo ta vlada zelo kratko časa na krmlu.

Demokratki se drže zelo rezervirano in pravijo, da še ni prišel čas, da bi se izjavili o novi vladi. Vendar je nek njihov član izjavil naslednje: »Po vseh znakih sodeč imamo isti režim kot za Pašića, samo da je v njem nekaj novih elementov. Tu mislim Milorada Vujičića, za katerega se ve, da je blizu Jovanoviću. Radi teh novih elementov je treba počakati, da se nova vlada pokaže na delu. Potem šele bomo izrekli svojo sodbo o njej.

Načelnik muslimanskega kluba dr. Spaho je izjavil naslednje: »Vprašam, zakaj je sploh prišlo do krize, ko je ostalo vse pri starem. Osebnne spremembe nas ne zanimajo. Nas zanima politični režim. V tem oziru se ničesar ni spremenilo. Krizo bi bilo mogoče bolje rešiti, da ni bilo neprestanih Radićevih izjav, ki so druga drugu nasprotovale. Njegove izjave v začetku krize, govor na Sušaku in današnje izjave si tako nasprotujejo, da se je težavno orientirati. Ne verjamem v dolgo življenje sedanje vlade. Prepričan sem, da je v vladi mnogo poslancev, ki bodo Radiću onemogočili na tak način reševati krizo.

Svetozar Pribičević, vodja samostojnih demokratov, je izjavil: »Sedanja vlada je star kabinet, kateremu se je odsekala glava. Zato se ve, kakšna je življenjska sposobnost celokupnega kabineta. Koliko je Radiću do dela, se vidi iz tega, da bo ostala narodna skupščina res odgodena do 5. maja.

Dr. Korošec o vladi.

Dr. Korošec se je vrnil v Belgrad. Izjavil je, da se ni vrnil radi krize, temveč radi seje Glavne zadružne zveze. Dopisniku »Obzora« je izjavil naslednje: »Mislim, da je treba počakati na delo nove vlade. Potem šele bomo sodili. V opoziciji se bomo držali rezervirano. Ko bomo videli, kako se drži vlada, po tem bomo uravnali svoje zadržanje v parlamentu.

Dobro stališče Ljube Jovanovića.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Med radikali vlada veliko nezadovoljstvo radi napada Nikole Novakovića, radikalnega poslanca v Dalmaciji, na Jovanovića. Pozornost je vzbudilo, da se radikalni poslanci vedejo zelo prijazno proti Jovanoviću. Ko je prišel v radikalni klub, so ga zelo lepo sprejeli in ga pozdravili. Zatrjuje se, da so dalmatinski narodni poslanci v zelo korektnih odnosih z Jovanovićem in da bodo te dni odgovorili na napade Nikole Novakovića, ki je napadel Jovanovića na svojo roko, ne v njihovem imenu. Ni izključeno, da bo radikalni klub obsodil Novakovićeve napade.

Tam bo ostal dva dni. Nato bo obiskal avstrijsko vlado na Dunaju.

Redukcije na zagrebški teološki fakulteti.

Zagreb, 9. aprila. (Izv.) Kakor je izvedel Vaš dopisnik, namerava prosvetni minister Stjepan Radić izvesti redukcijo nekaterih profesorjev na teološki fakulteti. Po teh vestih bodo reducirani dr. Janko Šimrak, dr. Stjepan Bakšić, dr. Sović in dr. Gahs. Odločitev o profesorju dr. Mariću še ni padla. Radić je izjavil, da bo svojo namero gotovo izvršil. Nastop prosvetnega ministra jasno kaže, da ima ta namera politično ozadje, ker so vsi ti profesorji pristaši Pučke stranke. Obenem pa hoče Radić izvesti še drugo namero; hoče namreč na teološki fakulteti ustanoviti tudi stolico za starokatoliško cerkev, katero bi zasedel znani voditelj starokatolikov dr. Tomas, ki je velik nasprotnik katoliške Cerkve.

Dr. L. S.:

Nekaj nalog.

Svetlovna vojna je postavila Slovence v nov položaj, ki je še vedno zelo nezadovoljiv. Ena tretjina na strnjenem slovenskem ozemlju bivajočih rojakov je ostala pod tujo nadvlado. Če se je večina naroda osvobodila in začela lažje dihati, se je pa usoda še zaslužjenih bratov silno poslabšala, ne le v stvarnem oziru, temveč tudi v idealnem, zakaj zamujen trenotek se nerad povrne zopet...

Vendar pa naš položaj ne bi bil več tako težak, če bi se mi zavedali, da zavisí v veliki meri od nas, v koliko se bo kdaj spremenil nam na korist. Večji del našega naroda ima sedaj možnost, da se vsestransko razgiblje in udeležuje za pripravo boljše bodočnosti. Zato bi moralo srce naroda močnejše udarjati in izžarevati življensko silo na vse strani. Žal, moramo reči, da smo premalo podjetni in preveč pasivno čakamo, kaj bi nam utegnila prinesiti usoda. Dela je obilo, delavcev pa malo.

Naša prva in glavna naloga je, da skušamo izboljšati stanje naših bratov, ki so pod tujim jarmom. A obrambeno delo je komaj čutno. Manjšinsko vprašanje je danes na dnevnem redu v zunanjem svetu. Vsi vemo, kaj zamore danes velikopotezna propaganda, saj je deloma odločila izid svetovne vojne. In sedaj zopet doživljamo, da se vse svetovno časopisje bavi z nemško manjšino na Južnem Tirolskem, naših primorskih rojakov pa, ki so v istem položaju, pa na splošno niti ne omenjajo. Ali ni to prežalostno in preznačilno? Samo vzdihovanje doma in izgovarjanje na vlado nič ne pomaga. Tudi naša naloga je, da kaj storimo, saj gre predvsem za našo stvar. Dostikrat se je že poudarjalo, kako nujno potrebna je tozadevna propaganda z vsemi mogočimi silami in sredstvi, a kar se stori, je le bolj sporadično delo vnetih posameznikov. Zato ne bo večjega uspeha, dokler se ne izvede močna organizacija vseh energij. Ustanovite tedaj kak vrhovni svet!

Druga važna reč je skrb za naše izseljence, ki tvorijo nekako šestino naroda. Zanimanje zanje se je v zadnjem času precej pozivilo, skuša se jim pomagati zlasti v kulturnem in verskem oziru. Trdi stiki med njimi in domovino so postali živahnejši. Vendar manjka sistematičnega proučevanja tega vprašanja, iz katerega bi prišla iniciativna skrb za najnujnejše potrebe. Vse je prepuščeno več ali manj slučajju. Nimamo pravega pregleda o gospodarskih predpogojih niti o nacionalnih perspektivah, kaj šele da bi zavestno znali uravnati izseljeniški tok v najbolj ugodno smer.

Skoraj čisto samim sebi so prepuščeni tudi naši rojaki, ki si iščejo dela in jela izven Slovenije v lastni državi. I oni so del našega narodnega telesa, ki ni prav, če se izgubi. Mi moramo imeti v mislih vsak drobec skupnosti. Pomnimo: Narod, ki ne napreduje, nazaduje... Ta zavest mora prevevati celoto in posameznike. Prav tako važno kot skrb za uveljavljanje na zunaj je zato briga za ojačanje narodne zavednosti doma, izobrazba ljudstva k zavestnemu in dejanskemu narodnemu nastopanju.

Posebna stran našega sedanjega položaja je razmerje domačih bratov v isti državi do Hrvatov in Srbov. Od njih je v veliki meri zavisen rezultat naše bodočnosti. In od njih, ki imajo glavno besedo v državi, pričakujemo tudi pomoči pri naših zadevah. Veliko tožimo, kako malo razumevanja naših posebnih želja in potreb najdemo pri njih. To se da razumeti iz dosedanje različne zgodovine in kulture, pa iz dejstva, da je vsak narod sam sebi najbližji. Ali če je nekaj krivde na njihovi strani, tudi mi nismo brez nje. Še premalo smo se potrudili, da bi jih zainteresirali za svoj položaj. Poslanci ne znorejo vsega dela sami. Kar je bilo propagande z naše strani, je bila preveč enodnevna, neintenzivna.

Hrvatje in Srbi se v politiki vedno zopet sklicujejo na svojo številčno premoč, ki da ji stoji ob strani le 1 milijon Slovencev in niso redki med nami tisti, ki to brumno in skrušeno ponavljajo za njimi... To je mogoče oportuno v strankarski debati, a iz slovenskih vrst se to ne bi smelo čuti. Nihče izmed nas ne bi smel niti za hip pozabiti, da smo Slovenci v tej državi idejni zastopniki malone še 1 milijona rojakov, zaslužjenih ali raztresenih po svetu, ki jih še ni doma, ki pa jim mi upravljamo narodov dom.

Fr. Erjavčeva statistika v zadnjem kolektarju Mohorjeve družbe za l. 1926, str. 82 našteje Slovencev okroglo 1.794.000 duš, a jem-

Ije število v Združenih državah Amerike le z 210.000, vendar po izjavi ministra za socialno politiko jih je 250.000 — ne všteti ostalih držav novega sveta; tudi v Rusiji jih je še nekaj (prim. Narodni dnevnik 24. marca 1926). Z ozirom na pomanjkljive podatke smemo vzeti prej večje kot manjše število, tako da ne manjka mnogo do dveh milijonov. In če nas še ni toliko, nas pa mora biti v do glednem času biti. Če torej že zaokrožujemo število, ga bomo po vsej pravici in zavesti zaokrožili na 2 milijona, nikoli pa ne le na 1 milijon. Mislim da ga ni med nami, ki bi se s tem stališčem ne strinjali, vpraša se pa, kaj smo že vse storili, da bi to dopovedali tudi bratom na jugu.

Na drugi strani se mora pobijati pojmo vanje narodnosti kot le številčnega problema. Vsak zaveden narod je brez ozira na število enoten organizem zase vreden kulturnega življenja, do katerega ima neizpodbitno pravico. Nasprotno mnenje je le mehanično operiranje brez upoštevanja psihičnih vrednot, je le izraz oholosti ali oblastnosti, največkrat brez osebnih zaslug poedinca, je le komodno šopirjenje na račun drugih. Kjer prehaja v prakso, je samo izliv duševne negibčnosti ali kvarne birokratičnosti, ki bi ji v demokratični državi ne smelo biti mesta.

Naša relativno manjša številčnost bi se nam v ostalem ne smela šteti kar tako v naš minus. Mi smo bili od nekdaj najbolj eksponirana jugoslovanska predstraža na zapadu. Stisnjeni med dva velika naroda, ki smo bili z njima boj za svoj obstoj nad tisoč let, da so naši bratje za nami bili s te strani zavarovani in so ostali takorekoč nedotaknjeni. A mesto, da bi cenili to našo zaslugo, kažejo na naše vsled neizogibnih žrtve zmanjšano število, ne meneč se za to, da smo utrpeli izgube v enakem boju brez pomoči od drugod i za skupni blagor. Namesto da bi nas sedaj solidarno podprli kot armadni gros v zaledju in nam nudili vsakršno oporo in podporo, nas pre radi omalovažujejo ali celo skušajo na razne načine slabiti. To je sekularni greh napram historični naši zaslugi in žrtvi za skupnost.

Mi tudi še sedaj preddko poudarjamo važnost našega ozemlja za državo. Stvar je jasna, saj vsa zgodovina govori o tem in bo še govorila. Ni pa dovolj, če le mi to občutimo, skrbeti moramo, da se bo to prepričanje bolj razširilo tudi v ostalih delih države.

Dober del svetovne vojne se je odigral na naši in za našo zemljo. In iz tega je sledilo tudi naše zadržanje v vojni. A kaj smo storili za razumevanje našega stališča pred prevratom... Premalo. Povdariti bi morali med drugim, da smo v gotovem oziru celo več trpeli kot Srbi. Zakaj, če so se oni hrabro borili, so se lahko borili z zanosom, z ljubeznijo, z navdušenjem, ki jim je lajšalo žrtve in gorje. A mi? Mi smo morali v vojsko, ki se je vodila za tuje interese, brez volje, prisiljeni — ni bilo nobene izbire ali druge možnosti, ki se sedaj sempatja lažno predstavlja — in smo krvaveli z boljo v srcu, z gnevom in muko v duši. Naša duševna bolelost je bila v tem smislu gotovo večja, fizično trpljenje in vsakršne žrtve pa relativno ne dosti manjši.

Da pa bodo drugi razumeli naše stališče, ga je treba prav predložiti in v vseh strani razjasniti. Zakaj ne objavljajo udeleženci več spominov iz vojne? Mnogo smo že zamudili v tem pogledu. Naš molk in nebrzižnost pa dnevno izrabljajo nasprotniki s tem, da nas blažijo in krivo predstavljajo. Kaj čuda potem, če se zgledujejo Srbi celo nad spominskimi ploščami za padle! Če ne bomo pravočasno sami poskrbeli za pravilno pojmovanje in ugotovitev poteka dogodkov nedavnih let med nami, bomo izgledali bržčas pred zgodovino v napačni luči.

Iz takih in enakih razlogov je potrebno, da se pobrižamo na vse mogoče načine za to, da nas bodo naši bratje bolje spoznali, prav cenili in res vzljubili. Propagande je treba na znotraj. Če ne, bomo ostali še dolgo osumljeni in nerazumevani. Sicer pa radi priznamo, da se je tekot let v tem oziru že mnogo obrnilo na boljše in naše težave najdejo odziva že šir om cele države.

Ponavljati bi bilo treba slednjič vedno in vedno znova, da nismo mi sovražniki in škodljivci države. Mi smo bili in smo kot pošteni delovni in etično zavedni ljudje lojalni državljan in imamo tudi največji interes na tem, če hočemo kedaj zbrati raztresene ude Slo venije. Rušilci države so le tisti, ki hočejo kovati iz našega neugodnega položaja kapital zase.

Konferenca izvršnega odbora kat. episkopata.

Zagreb, 9. aprila. (Izv.) Danes se je začela konferenca izvršnega odbora katoliškega episkopata, na kateri so obravnavali mnogo važnih cerkveno političnih vprašani. Na predlog zagrebskega nadškofa so na konferenci vzeli v pretres tudi težke napade na ljubljanskega škofa dr. Jegliča. Odbor je o tej zadevi sklenil, da odobrava akcijo škofa dr. Jegliča, ki soglašja z njegovimi dolžnostmi, katere ima v svoji službi.

GOLJUFJE UMETNIKOV V STRADANJU.

Leipzig, 9. aprila. (Izv.) Danes je policija zaprla stradalca Nelsona, ki je stradal od 19. marca zaprt v stekleni omari, radi goljufije. Po neki gumijasti cevi je po noči dobival hrano.

Kje so farizeji in hlnavci?

»Jutro« odgovor na naš protest proti blasfemijam in perverznm literarnim izrodkom v njegovi velikonočni prilogi je klasičen zgled za frivolnost tega lista. Mi smo jasno in dolečno rekli, da nima nihče pravice, da v kateremkoli imenu in s kakršnimkoli namenom smeši vero in njene ustanove ter s tem žali čustva ogromne večine naroda, da istotako nima nihče pravice, da pod firmo političnega lista razširja pornografično literaturo. Povedali smo, da dela to »Jutro« in smo proti temu protestirali. Imen nismo navajali iz obzirnosti pa tudi za to ne, da ne bi nam morda »Jutro« očitalo kakšega denunciantstva. Dalje smo jasno in odločno povedali, da vsakomur priznavamo pravico, da se jasno bori za svojo stvar, za svoje prepričanje, pod pogojem seveda, da je ta stvar poštena, da ni v nasprotju z etiko in moralo, ki velja vsaj danes še kot pravilo, na katerem sloni naša kultura. Naglasili smo, da ne protestiramo iz strankarsko-političnih razlogov, marveč v imenu vseh slovenskih poštenih ljudi, povedali, da vemo, da govorimo pri tem iz duše tudi mnogim političnim nasprotnikom. Končno smo pozvali naše poslance, naj v parlamentu razkrinkajo ljudi, ki se delajo pred Srbi in Hrvatmi lepe in pravijo, da so le proti »klerikalizmu«, vero in krščansko moralo pa da visoko spoštujejo.

Kaj nam je na vse to odgovorilo »Jutro«? Niti ene poštene, načelne besede, marveč je zahrumelo in zavijetelo proti nam do smešnosti in ogabnosti obrabljene stare liberalne rekvizite o papežu Aleksandru Borgia, o srednjeveški inkviziciji itd. itd. To ni načelni boj, marveč neresno glumaštvo. Hus, Bruno, Galileji, Trubar, Cankar in Gregorčič, ki jih »Jutro« kliče na plan proti nam, bi menimo še vse odločnejše protestirali, nego smo mi, proti temu, da bi s njihovimi imeni krila tista specifična »Jutrova« literatura.

Mi danes še prav posebej konstatiramo, da »Jutro« ravno od te literature v prvi vrsti živi, zavestno živi in jo prav zato tako trdovratno goji — proti lastnemu boljšemu prepričanju. »Jutro« dobro ve, da bi svoje bravce kmalu lahko na prste seštelo, ako bi šlo samo za njegovo protislovensko, centralistično politiko in njegov židovsko-liberalni »kulturni« program sam ob sebi. Zato lovi bravce z literarnim kaviarjem zadnje vrste, ne strašče se pri tem moralne škode, ki jo s tem povzroča. Žalostno bi bilo, ako bi med nami ne bilo nikogar več, ki bi si upal proti takemu početju dvigniti svoj protest in »Jutro« se moti, ako misli, da si bo pomagalo iz precepa s tem, da nas zmerja s farizeji in hlnavci. Je kje farizejstvo in hlnavščina, je pri »Jutru«, ki zelo dobro ve, kako in kaj je s to njegovo literaturo, pa se dela, kakor bi tega ne vedelo.

Zahtevamo brezpogojno, da se v dobrobit splošnosti izvaja tudi moralna higijena.

Novi min. predsednik.

Nikola Uzunović sedanjí Pašičev zastopnik v RR koaliciiji je bil rojen 3. maja 1873. Studiral je na gimnaziji v Nišu in dovršil pravo v Beogradu. Po poklicu je sodnik in je služboval nazadnje kot predsednik okrožnega sodišča v Nišu. Leta 1904 je bil izvoljen za mestnega župana v Nišu. Od 1. 1905 je poslanec radikalne stranke v niškem okrožju. V tem času je samo enkrat prepuštil mandat nekdanjemu finančnemu ministru Paču in enkrat Kostu Stojanoviću. Svetovne vojne se je Uzunović udeležil kot rezervni kapetan. Od 1. 1921 je bil v skoro vseh ministrstvih, ki so jih sestavili radikali. Sedaj ga je Pašič kot enega svojih najzvestejših in najposlušnejših poslavljal v ministrsko predsedstvo, da pripravi Pašičev povratak.

Zopet revolucija v Grčiji

Beograd, 9. aprila. (Izv.) Iz Soluna poročajo v zasebnih brzojavkah, da je tam izbruhnila revolucija. Uprli so se vojniki solunske garnizije. Poročila pravijo, da je upor resen in nevaren. Naše zunanje ministrstvo je prejelo iz Aten sledeče obvestilo:

Povodom nocojšnjega upora v Solunu, ki je malega pomena, je izdalo vojno ministrstvo sledeči komunike: »Častniki Parakufos, Mahizis, Gjavajas so zanetili upor nekoliko čet solunske garnizije, katere so se nahajale izven mesta v Alatu. Povod uporu so materialni interesi. Upornike je obkolilo moštvo 11. divizije.

Uporniki so izjavili, da se niso uprli proti vladi, ampak proti svojim poveljnikom in da se bodo predali, čim se jim zagotovi, da se bodo njihovi poveljniki izročili oblastem. Vlada je izjavila, da ne pristane na nobeno pogajanje z uporniki. Odredila je, da se morajo takoj predati. Vsak trenutek je pričakovati brezpogojne predaje.

Vojna mornarica v Pireju je dobila nalog, da kar najhitreje odplove proti Solunu. Solunski župan se je obrnil na prebivalstvo, da se pripravi k orožju proti upornikom. Uporni častniki se bodo eksemplarično kaznovali. V vseh ostalih mestih vlada popoln mir.

Tako se glasi uradni komunike. Misli se, da je upor resnega značaja, ker je grška vlada poslala celo mornarico proti Solunu. Upor se spravlja v zvezo s Plastirasom, ki je pred kratkim pobegnil v Solun.

Mussolinijeva pot v Libijo.

Dne 8. t. m. je italijanski ministrski predsednik Mussolini odpotoval v Libijo. V Fiumicinu na Tiberi je čakal na Mussolinija motorni čoln vojne mornarice, da ga odpelje na admiralsko ladjo »Cavour«, ki je z drugimi vojnimi ladjami čakala zunaj na morju. Mussolini se je pripeljal z avtomobilom; spremljali so ga mnogi ministri in državni podtajniki. V pristanišču se je zbrala velika množica, ladje in čolni so bili okrašeni z zastavami. Mussolinija so viharno pozdravljali. Ob odhodu so mu izročili umetniško izdelan pergament, ki so mu ga poklonili anijski čolnarji. V listini pozdravlja Mussolinija kot obnavljalca časov, ko so rimski konzuli na visokih troveslačah nosili barbarom božanstvene zakone.

Z Mussolinijem so se odpeljali na ladjo »Cavour« tudi novoizvoljeni fašistovski provincialni tajniki. Ko se je čoln približal »Cavourju«, so Mussolinija pozdravili z vseh vojni h ladij s topovskimi streli. Mussolinija je pozdravil admiral Simonetti s celokupnim generalnim štabom. Mussolini je imel kratek nagovor, v katerem je naglasil, da je hotel obhajati to slovesnost na vojni ladji zato, da se fašisti seznanijo in udomačijo v mornarici, kakor tudi zato, da se fašistovski dihi in fašistovski duh razširi tudi na vojnih ladjah. Zaključil je: »Sredozemci smo in naša usoda je bila in bo vedno na morju.«

Ob pol 12 dopoldne je »Cavour« dvignil sidra in odplul proti Gaeti, kjer so fašistovski tajniki in ostalo spremstvo izstopili. Medpoto ma so se vršile kratke pomorske vaje. V Gaeti so priredili Mussoliniju sijajen sprejem. Ob 20 je »Cavour« v spremstvu mnogih drugih vojni h ladij in večjega števila pomorskih letal odplul proti Libiji.

Francoska javnost živahno komentira Mussolinijevo potovanje v Tripolis in govorniki so bili objavljeni ob tej priloži. Vsi listi izražajo neko beženo. 21-ati pov o tiste odstavke, ki se tičejo Mussolinijevih napovedi, da bo fašizem sedaj, ko je popolnoma premagal ovire v notranjosti države, prešel v ofenzivo na zunaj in posvetil posebno pažnjo italijanskim kolonijam, ki se morajo povečati. Pariški listi vidijo v tej Mussolinijevi napovedi novo zelo resno nevarnost za svetovni mir.

Italijanski kolonialni imperij.

Poročevalec tržaškega »Piccola« E. Amicucci, ki je že pred par dnevi dospel v Tripolis, da tamkaj počaka na prihod ministrskega predsednika Mussolinija, je poslal včeraj svojem listu prvi dopis, v katerem poroča o velikih pripravah za Mussolinijev sprejem. Potem pa pripoveduje, kako je na potu v Tripolis v bližini Malte opazoval veličastne vaje angleške mornarice, prišedši v Tripolis pa je jasno opazil znake porajajočega se mladega italijanskega kolonialnega imperija. »Ob velikem britanskem imperiju se dviga danes skromno, toda mlado in življenjapolno gibanje italijanskega kolonialnega imperija. Sirakuza, Tripolis in Malta niso več uničujoča demonstracija angleške veličine in italijanske revščine, bližnji francoski Tunis nas s svojo primero ne grize več. Danes moremo ugotoviti: Libija je mogočna italijanska realizacija, ki postaja vsak dan boljša, ki vsak dan več obeta za bodoči sijaj.«

Malvy odstopil.

Francoski notranji minister Malvy se je vrnil z okrevališča kamor je moral odpotovati po znanem incidentu, ko se je skupščini zagovarjal proti napadom desničarjev glede svojega medvojnege dela in je pri tem nenadoma omedlel. Malvy je izjavil Briand, da vsled šibkega zdravja nikakor ne more dalje voditi ministrskih poslov in je podal demisijsko pismo. Kot naslednika za notranjega ministra se imenujeta trgovinski minister Vincent in poljedelski minister Durant.

Pariz, 9. aprila. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je poljedel. minister Durant izjavil, da je pripravljen prevzeti zunanje ministrstvo. Njegovega naslednika bodo določili jutri.

Pogajanja z Abd-el-Krimom.

Pogajanja za mir v Maroku se nadaljujejo. Francozi in Španci so se dogovorili o vseh mirovni h pogojih, ki jih bodo kolektivno stavili Ab-del Krimu. Briand je zadnje dni ponovno sprejel španskega delegata Quinones de Leon in imel z njim daljše razgovore, kakaterim je prisostvoval tudi Barthou. Pariški vladni in diplomatski krogi optimistično preso jajo položaj in izražajo upanje, da se bodo sovražnosti v Maroku kmalu končale.

Priz, 9. aprila. (Izv.) Mirovna pogajanja med Španci, Francozi in Rifanci se bodo pričela prihodnji mesec. Kot kraj pogajanj so predlagali Rifanci mesto Raba.

KONFERENCA HOTELIRJEV.

London, 9. aprila. (Izv.) Danes je dospel v London 300 ameriških hotelirjev, ki se bodo udeležili konference hotelirjev v Parizu, ki se bo vršila od 18.—25. aprila. V Londonu ostanejo en teden. Po končani konferenci bodo do konca maja potovali po Evropi.

Nova politična stranka v Avstriji.

Odkar je pred nekaj razpadla avstrijska liberalna stranka, se je v mali republikli uveljavil takorekoč dvostrankarski sistem. Na eni strani je med večino ljudstva dominirala krščansko socialna stranka, delavstvo je na drugi strani obvladala socialna demokracija. Vsenemci so itak brez posebnega pomena. Pristaši nekdanje liberalne stranke so že večkrat poizkusili formirati zase posebno grupo, pa se jim je doslej še vedno ponesrečilo. Sedaj so osnovali na Dunaju posebno napredno stranko srednjega stanu, ki naj bi se razširila zlasti med obrtniki, trgovci in industriji. Vodje nove stranke računajo na večji prtok iz socialističnih vrst. Nova stranka ima svoje jedro v dolnjeavstrijski industrijski zvezi. Med njenimi ustanovitelji so prof. Uebersberger, veleindustrialec Bachausen in Leopold Bauer. Stranka hoče nastopiti že pri prihodnjih volitvah.

Spor med češkimi narodnimi socialisti.

Predsednik češkoslovaških narodnih socialistov Stribny je poslal ministrskemu predsedniku Černyju pismo, v katerem napoveduje v imenu svoje stranke najostrejši boj sedanji uradniški vladi. Stribny očita Černyju, da se njegova vlada peča samo s popularnimi projekti, izbegava pa vse odijozne četudi za državo zelo potrebne zadeve. Tako je Stribny radi državne potrebe na račun svoje popularnosti zahteval 18 mesečno vojaško službo, do čim uradniška vlada pripravlja načrt za 14 mesečno službovanje.

Stribnyjevo pismo se smatra tudi za afront proti dr. Benešu, ki je član te vlade. V narodnosocialni stranki traja že leto dni spor med Beneš-Klofačev takozvano demokratično strujo in Stribnyjevimi pristaši, ki zahtevajo nacionalistično diktaturo po vzorcu italijanskih fašistov. Stribny ima v rokah strankin aparat in časopise. Beneš in Klofač pa živata neprimerno večji ugled in zaupanje. Zato bi Stribny rad izrinil Beneša iz stranke. Ker se mu ni posrečilo, da bi se Beneš odrekel ali ministrstva ali mandata, ko je ostal v uradniški vladi, je sedaj začel boj proti njej. Značilno je, da je začela uradniško vlado nadati najprej narodnosocialistična stranka, ki je v sporazumu s socialnimi demokrati delala na to, da je padel parlamentarni kabinet.

Avarescu pripravlja volitve.

Avarescujeva vlada je v manifestu objavila svoj program, ki se mu pozna; da je v dobrem delu predvsem namenjen volivcem. V tem programu obljublja vlada: Da bo poskrbela po najugodnejših pogojih kredite kmečkim delavcem, ki hočejo kupiti zemljo razdeljenih veleposesev. V ta namen hoče dobiti vlada inozemski kapital v pomoč. Vlada hoče odstranjevati polagoma administrativne odredbe, ki ovirajo produkcijo in olajšati uvoz potrebnih priprav in surovin. Vlada hoče stabilizirati valuto. Odredila je nadaljevanje dela na započeti h in hoče graditi nove železnice. Za gradbo železnic hoče vlada zainteresirati domači kapital. Za kontrolo državnih izdatkov bo vlada imenovala posebno kontrolno komisijo. Državna podjetja, ki pospešujejo poljedelstvo, hoče vlada podpreti s posebnim zavodom za poljedelske kredite.

Napram narodnim manjšinam obljublja vlada politiko prijateljstva in pravičnosti. Pravi, da izkušnje in trpljenje učijo romunski narod tolerance in popustljivosti. Vlada ne bo ovirala razvoja narodnih manjšin in bo skušala njihove želje po najboljši možnosti ugoditi.

Konferenca amsterdamske internacionale.

Amsterdamska internacionala je sklicala konferenco vseh pri njej včlanjenih strokovnih zvez v balkanskih državah. Konferenca se je pričela 9. t. m. v Sofiji. Smatra se, da je ta konferenca socialistična manifestacija proti moskovski internacionali in se ravno vsled tega svojega značaja vrši v Sofiji. Na dnevnem redu so razprave o zblizanju balkanskih narodov in držav potom delavskih mas.

Priprave za mednar. gospodarsko konferenco.

Pripravljalni odbor za mednarodno gospodarsko konferenco se bo sestel 26. t. m. v Ženevi. Odbor bo omejil svoje delo samo na tehnične priprave. Organizacijske konference bo ustrojena po vzorcu Društva narodov in mednarodnega urada za delo. Tajništvo Društva narodov je naprosilo dva člana urada za delo, da vstopita v pripravljalni odbor.

Tarifna konferenca na Reki.

Ta teden se sestanejo na Reki naši, italijanski in madžarski delegati, da ugotove železniške tarife za promet med Jugoslavijo in Italijo za progi Rake, Trst in Reka in tarife za direkten promet med Madžarsko in Italijo preko jugoslovanskega ozemlja.

AEROPLANI RAZNAŠALCI ČASOPISOV

V Berlinu so predvčerajšnjim krstili tri zrakoplove, ki so namenjeni za raznašanje časopisov.

Dnevne novice

★ Cenj. naročnike vsakdanjega »Slovenca« opozarjamo na članek pod naslovom »Danes«. Ondi najdete pojasnilo glede bližnjega zbiranja za denarne nagrade.

★ Seja širšega odbora SLS za Domžale in okolico se vrši v nedeljo dne 11. t. m. ob 8 zjutraj v društvenem domu v Domžalah.

★ Petindvajsetletnica službovanja bo praznoval jutri v nedeljo g. Jakob Soklič, hišnik pri Lenčetu na Bledu.

★ Poroč la sta se g. ing. Engelbert Hribnik in gđ. Mara Ložarjeva iz Šiške.

★ Smrt vtor moža pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Pri Sv. Trojici v Slov. goricah je umrl na veliko noč zjutraj g. Ferdinand Mlinarič, posestnik in gostilničar v starosti 58 let. Bil je vzor počenega moža, očeta, vrl koto-ličan in zaveden Slovenec. Sodeloval je v občinskem odboru, bil je član Posojilnega društva, požarne brambe ter več let sodni ce-nilec. Njegovo občo priljubljenost je dokazal njegov veličasten pogreb na velikonočni to-rek. Pogreba so se poleg ljudstva udeležili številni gasilci. Rajni Ferdinand bo ostal Sentiroljčanom v najboljšem spominu.

★ Veliki župan mariborske oblasti in okrajni zastopi. Veliki župan marib. oblasti je na vse okrajne zastope poslal naročilo, da poročajo o položaju svojih zastopov, kdaj so bile zadnje volitve, kako so se odbori dopol-njevali itd. Mnogi menijo, da se to naroča kot priprava na nove volitve v okr. zastope, kar pa ne odgovarja dejstvu. Dobro bi bilo istočasno poročati, če okrajni zastopi redno pre-jemajo svoje doklade iz davčnih blagajn.

★ Stavka. V tovarn stolov in upognje-nega pohištva Koblšek v Poljčanah so sto-pili vsi delavci v stavko, ker je podjetje na-meravalo znižati službene prejemke za 15 %. Stavkajo vsi delavci in tudi nobenega dru-gega ne puste k delu. Upati je, da se po vse-stranskem upoštevanju razmer in zahtev zcep kmalu pogodijo.

★ Nepredvidno ravnanje z lučjo povzročilo požar. V Slivnici pri Celju se je zgodil po nepredvidnosti 6. aprila tale usodopolni slučaj. Komaj 7 letni deček posestnice Alojzije Ovčar v St. Janžu pri Slivnici je šel v mraku na podstrešje z lučjo. Po nepredvidnem ran-nanju, se je vnela slama, ki je bila raztresena po podstrešju. Izbruhnil je takoj požar, ki je upeljal hišo ter kozolec. Zgorel je tudi v hiši spavajoči dveletni sinko Jožef Ovčar, vsa obleka in več živčev.

★ Razveseljivo dejstvo. Z merodajnega mesta zvemo, da je padlo v zadnjem času število zločinov na Slov. Štajerskem za 50 odstot. Zagovorniki smrtnih kazni trdijo, da je ta padec pripisovati strašnilnemu vzgledu justifikacij, ki so se izvršile v zadnjem času. Naj bo že zadeva taka ali drugačna, vsekako

je znatno zmanjšanje števila zločinov med štajerskimi Slovenci zelo razveseljivo dejstvo.

★ Otvoritev prirodopisnega muzeja v Splitu. Dne 5. t. m. so v Splitu slovesno otvo-rili prirodopisni muzej in zoološki vrt. Govorili so kustos prof. M. Gironatte, župan dr. I. Fartaglia in msgr. Fran Bulić. Muzej ima že zelo lepe zbirke; posebno zanimiva je dvo-rana »Jadranskega morja«, kjer so zbrane vse mogoče morske živali; rib je nad 150 vrst. Z dvorano je zvezan vivarij, kjer je veliko šte-vilo živih ptic-pevk, dalje kač in kuščarjev. — V zoološkem vrtu je doslej do 40 vrst živali v več sto primerih. Z obema ustanovama je Split mnogo pridobil, posebno s pogledom na tujski promet.

★ Narodni muzej bo od prihodnje ne-delje, 11. aprila t. l., naprej zopet odprt za splošen brezplaten poset vsako nedeljo dopoldne od 10—12. — Od maja t. l. dalje bo zopet znova pristopna tudi prva dvorana mu-zejske galerije slk, kjer je bila zadnja leta nastanjena čitalnica Francoskega instituta. Tu bodo občinstvu začasno na vpogled vse važnejše nove pridobitve odn. predmeti, ki doslej sploh še niso bili razstavljeni. Tako bodo ob severni steni te dvorane poleg frag-mentov pozno-romanskega in gotskega sli-karstva razstavljeni porteti Pesjakove rodbi-ne (m. dr. pesnica Lujza Pesjakova in njen oče dr. Blaž Chrobat Prešernov šef) od umet-nikov Herrleina, Langusa in Stroja, dalje Schlöndorferjev portret Nik. Jož. Mercka ter izborna Čebejeva dvojna, nabožna slika; kasneje pride zraven še slika M. B. z detetom remekdelo italijanske renesanse. V vitrini sredini sobane pa bodo razstavljene razne kulturno-zgodovinske drobnarije, zgodovinski spomini (avtograf komponista Jurija Mihe-va), topografske slike, stari jugoslovanski novci ter arheološke najdbe (rimske izkopine iz Ljubljane, Vrhnike in Polhovega Gradca). Občinstvo bo zanimal razen table z disparat-nimi spomini na ljubljanski kongres gotovo tudi v to dobo segajoči izvesni ščit staro-ljub-ljanske gostilne pri Böldmonu (zum wilden Mann), ki ga je muzeju podarila Kranjska hranilnica.

★ Spor med delavci in podjetjem Našičke d. d. Našička d. d., pri kateri dela do 5000 delavcev, je že pred veliko nočjo naznanila delavstvu, da hoče znižati plače, češ da ob dosedanjih plačah ne more več vzdrževati obrata. Delavstvo je pristalo na 15 odstotno znižanje živčnih doklad. Družba pa s tem ni zadovoljna in predlaga, da se znižajo plače delavcem v karlovskih obratih, kjer so naj-boljše plačani, za 15 odstotkov, v ostalih obra-tih pa za 10 odstotkov. To je delavstvo odbilo in se pripravlja na štrajk. Družba pa preti, da ustavi svoje obrate. Na tisoče družin je v nevarnosti, da izgubi kruh.

★ Smrtna kosa med Ameriški rojaki. V Chicagi je umrl eden prvih tamkajšnjih slovenskih pijenčev: John Kumar, doma s Kojskega na Gorškem; bil je vrl krščanski mož. — V Jolietu, IL, je umrl Jerry Lavrič, podjetnik. Pokojnik se je ponesrečil z avto-mobilom in umrl na poškodbah. Bil je prav orjak: nad 6 čevljev visok in 275 funtov težak; krsto so morali naročiti iz Chicage. Star je bil 40 let in doma iz Loškega Potoka. Zaprtil je ženo in 18 letnega sina. — V Bridgeportu, O., je umrla 39letna Marija Suštaršč. žena uglednega L. Suštaršiča; zapu-stila je poleg soproga sedem otrok od 14 mesecev do 21 let starih. — V Jolietu je umrla 63 letna vdova Barbara Žlogar, doma

iz Rosalnice pri Metliki; starejša hčerka je redovnica v St. Francis Academy v Jolietu. — V Elyju, Minn., je umrl Jakob Butala, eden prvih tamkajšnjih slovenskih naseljen-cev; doma je bil iz Kota pri Črnomlju; za-pustil je ženo in 7 otrok.

★ Konjski tatovi na delu. V Rincetgrabi pri Ljutomeru so ukradli te dni v noči doslej še neodkriti t tovi posestniku Martinu Berglez kobilu in konja. Oba konja sta male ruske pasme. Pred nakupom te živine se svari ob-činstvo in ob enem naproša, naj naznani more-bilno sled za uzmoviči orožništvu.

★ Laško slovstvo. Najboljši izbrani spisi laških pripovednih pisateljev so na razpo-lago v veliki i biri v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani po izredno nizkih cenah n. pr. Biblioteka universale po Din 6.—, Biblioteca classica economica po Din 18.— itd.

=====

Danes točno ob 20 v unionski dvorani
ZBOROVSKI KONCERT
prvi nastop pevskega zbora slov. učiteljstva
Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

=====

Ljubljana

○ Srečke stadionske loterije se prodajajo v Ljubljani: v Upravi Slovenca, v trgovini K. T. D. (Nimani), Kopitarjeva ulica, v trafikah: Kocutar, Mestni trg, Pezdur Fr., Gradišče, Minka Modč. Kopitarjeva ulica, Glavna tra-fika Prešernova ul., trafika v hotelu Union, A. Gruher Sv. Petra c.

○ Agrarni reformni interesi! Tehnični elaborat o ugotovitvi objektov na veleposesstvu Oskarja Koslerja v Orteneku je javno razpolo-žen v mestnem gospodarskem uradu med ob-čajnimi uradnimi urami in sicer v času od 8. do incl. 15. aprila 1926. Natančnejši podatki so pa razvidni iz tozadavnega razglašja, pri-trjenega na občinski deski.

○ Državna posredovalnica dela v Ljub-ljani. V času od 21. do 27. marca 1926 je bilo v Državni posredovalnici dela razpisanih 71 prostih mest. 99 oseb je iskalo dela, v 41 slu-čajih je urad posredoval z uspehom in 15 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 27. mar-ca 1926 je bilo skupaj razpisanih 1054 prostih mest, 1687 oseb je iskalo dela, v 690 slučajih je urad posredoval z uspehom in 279 oseb je odpotovalo.

○ Križanska Moška Marijina družba ima jutri, belo nedeljo, popoldne ob 6. uri redni mesečni cerkveni shod. — Prosimo, polno-številno!

Novo mesto

Imenovanja in premeščanja. Kakor smo že poročali, je bil imenovan za upravitelja deske ljudske šole v Novem mestu g. Janko Grad. Svoje novo mesto je nastopil in prevzel vse funkcije že dne 7. t. m. — Brzjavnim po-tem je postavljen za začasnega upravitelja ljudske šole v Žužemberku tukajšnji učitelj g. Alojzij Weber.

Za načelnika zdravstvenega okrožja je bil izvoljen g. Alojzij Vovk, posestnik in klju-čavničar v Gotni vasi, za namestnika pa g. Josip Bevc iz Kija pri St. Petru.

Tatje so se hoteli preskrbeti za praznike in so poskušali na več krajih v Kandiji svojo srečo. Tako so ukradli v Rozinovem mlinu tri mlade prešičke, na Drski pa so odnesli v dveh hišah kokoši.

Danes

in naslednje delavnice do 15. aprila se bodo v naših uravah v Ljubljani in Mariboru iz-dajale za zbiranje denarnih nagrad za na-ročnike potrebne številke. Ljubljanski in ma-riborski lokalni naročniki vsakdanjega »Slo-venca«, ki so imeli 31. marca plačano na-ročnino za prvo četrtletje 1926, naj v teh dne-vih osebno ali pa po kaki drugi osebi dvig-nejo te številke. Zbiranje za nagrade se ne morejo udeležiti naročniki, ki ne bodo prejeli potrebnih števil. Poštni naročniki dobe svoje številke v »Slovenca«, ki izide prihodnjo sredo.

Žužemberk

Sprememba posesti. Znano Rojčo hišo na glavnem trgu je že pred meseci kupil tukajš-nji agilni trgovec Pirc ter v njej odprl svojo trgovino in podzalogo tobaka. Ker je obdržal v najemu tudi še prejšnji lokal, smo zopet za eno trgovino bogatejši, čeprav nam že preje ni primanjkovalo trgovin, pač pa — denarja. Zadnji čas je pa dosedanj lastnik g. Žitnik prodal znano Cviblarjevo posestvo za okrog 300 tisoč dinarjev nekemu Amerikancu iz Dol. Krža. Stari Cviblar, brat umrlega župnika Jančigarja je tako dočkal, da njegovo krasno posestvo prehaja že v tretje roke. Niso pri-jetne take izpremembe za moža, ki je svoj čas tako trdno držal vajeti tega velikega go-spodarstva.

Cerklje ob Krki

Slana je bila na velikonočni ponedeljek, a danes — dva dni potem — je že vroče. To-plomer kaže + 28° C — seveda na solnčni strani. Ko je padla slana, so zajokale breskve in marelice, ki so bile tedaj že v cvetju, a danes so že v popolnem cvetju in tudi črešnje in hruške. — Kdor ni posadil krompirja že pred Velikonočjo, hiti sedaj na vso moč. — Kopači v vinogradih pa vzdihujejo, da je že silno trdo. Peščeno zemljo imamo in če bo šlo tako naprej, kot je pokazalo zadnja dva dneva, bo nastopila jurjevska suša, ki pa ne zboljša kruha. In kaj potem? Lakota! Vina je še dokaj neprodanega. Vabimo vinske tr-govce!

Cesta iz Cerkelj na Piročico ima take ko-tline, da bi v posamezne izginili cel kubičen meter gramoza in še več. Ko bi ne bilo grde nevoščljivosti, bi bila cesta že nasipana, saj je bila dražba za dovažanje že meseca de-cembra.

Nelepa navada je vkoreninjena v naših krajih, da se zbirajo tekom noči v hiše, kjer leži mrlič, ponajveč mladi ljudje, ki počno stvari, da močno žalijo pieteto. Domači pa jim morajo dati dovolj pijače in sicer zastoj. Tako so se n. pr. na velikonočni ponedeljek sprli fantje pri mrliču med seboj in prišlo je tako daleč, da je eden zapilil nož v mizo in klical na korajžo. To se je vse zgodilo v sobi, kjer je ležal mrlič. Že dostikrat sta nastopala domača duhovnika zoper take razvade, a vse nič ne pomaga in ne bo drugače, dokler ne bo posegla oblast vmes. Tudi s higijskega

Največji naval

za nakup češkega in angl. suknja za moške obleke bo ta mesec sigurno pri trvdki JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4, kjer se prodaja izvrstno blago po tovarniških cenah le še do 31. maja 1926. — Oglejte si zalogo in prepričajte se!

SANITAS

Take in še lepše sportne snetke bo-ste delali, ako si nabavite fotografski aparat. — Oglejte si naše kamere svetov-nih znamk: „Klop-čič“, „Gallus“, „De-maria“, „Lapierre“, „Voigtländer“, „Rietschel“ itd. — Drogerija „Sani-tas“, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

F. Č.

Monakovska pisma.

I.

Na univerzi in po vseh ostalih visokih šolah so počitnice. Velika noč je že minula, kmalu se bo življenje začelo znova. Ob tej pri-liki naj malo pogledamo nazaj in priključimo v zavest nekaj spominov in vtisov, ki bodo morda koga zanimali. Zagotovilo lahko damo, da ne bomo napisali nobenega običajnega dnevnika in potopisa. Povedal bi rad pa stvari o mladini, o mladinskem gibanju, di-jakskem življenju in o nekaterih vzgojnih in vzgojeslovnih stvareh. Vse drugo naj pustimo na strani. Le za uvod naj začnem malo dru-gače in podam nekaj splošnejših stvari, pa pripomb o monakovskem življenju samem.

Že na zunan, na prvi pogled človek mar-sikaj opazi; v oči mu pade cela kopica ma-tenkosti, ki jih nehoti primerja z domačimi razmerami. Tako se zdi, da je monakovski cestni asfalt mehkejši od našega; v Mona-kovu menda ni nobena cesta i električno i s plinovimi svetilkami razsvetljena, dočim je ljubljanska Miklošičeva cesta seveda na oba načina. Praktična se zde mala motorna vozila na treh kol-sih, ki jih porablja pošta, pa tudi trgovci za dostavljanje svojega blaga. Zani-mivo je zasledovati razvoj sradijac; v mestu že res skoro ni več hiše, ki ne bi imela ene ali več anten. Tudi revnejši sloji si privo-ščijo to ceno zabavo.

Mestna občina ne trpi kričežih reklam, dopušča samo napise, in še ti ne smejo biti kričeži in preveliki ter ne smejo porabljati prejakih svetlobnih efektov. Kino plakati so omejeni na minimum. Trgovci so v splošnem

podjetnejši kot pri nas. Ni zlepa tedna ali meseca, da ne bi ponujali za zniž. ceno svoje krame. Za božičnim nakupovanjem je pršlo novoletno, nato inventurska razprodaja. Sle-dili so »beli tedni«, ko se je kupovalo perilo, »zeleni« tedni, in sedaj je pravkar pomla-danska serija.

Če naj navedemo še en vnani vtis, bi povečali to-le. Ko živimo trajno v Ljubljani, ne opazimo tako očitno, a ko se človek vrača od drugih domov, z žalostjo opazi, da je pri nas mnogo, mnogo stavb in hiš, ki bi že potrebo-vale novega ometa in malo barve. A hišni lastniki ne izvrše nujnih popravil in naša Ljubljana na zunan propada.

O monakovskem življenju bi se dalo marsikaj povedati, a nas ne more bogve kaj zanimati. Karnevalsko vrvenje je minulo, a postni čas ni dosti spremenil zunanjega lica. Plesnih prireditve je bilo prej mnogo, tudi sedaj jih je še polno. Po pivovarnah se je letos točilo običajno postno močno pivo, ki je menda doseglo svojo predvojno »kvalitetot«. Z nímivo je slediti temu vrvenju in šundru, zlasti nedelje so živahne in se praznujejo prav na bavorski način.

Kaj naj sicer še povemo o vnanjem do-gajanjih? Ljudje se radi spominjajo na pred-pust, dнес čepe po gostilnah in kavarnah. Zabavišča so dobro obiskana, ozračje je kot ponavdi nasičeno s pikantnostjo in seksu-alnostjo. Tudi gledališki skandali se dogajajo, da mora policija skrbeti za red in v znanih in uglednih gledaliških prepovedati predstave. »Veseli vinograde«, komedija — oziroma pra-vilno »urkac«, je po daljših prerokanjih zo-pet prišel na oder, v zadoščenje starejš. ge-neraciji. Mlad na je vztrajala pri svoji prvotni odlikovitvi. Sploh se lahko opaža, da po kaba-

rejih, varietejih in gostilnah manjka gotovih »elementov« — mladine, ki je »organizirna« v mladinskem gibanju in išče novih potov.

Pogled na socialno življenje nam nudi tole sliko. Nemec je razvajen, glede hrane, stanovanja, obleke; hoče imeti tudi primerno zabavo. Govoril sem z Italijani, ki se čudijo veličemu razkošju, zlasti sedanji ženski modi.

A ves ta sijaj in blesk krije čisto veliko bedo. Sprehod po predmestjih prinese čisto drugih vtisov, kar čuti se, kako za vsem tiči velika gosp.darska kriza. Trgovski krogi, zlasti manjši trgovci in obrtniki, ječe pod veliko težo davkov in propadajo. Nehote pri-de govornica na to točko, v cestni železnici zvečer v gostilni. Tudi uradniški sloji se ne morejo pohvaliti — a gre jim neprimerno bolje kot pri nas. Težak boj za obstanek bijejo kulturni in duhovni delavci. Proces proletarizacije napreduje, govori se o tem, da bi vsak duhovni poklic (umetniški, znanstveni, dušnopastirski itd.) moral sloneti na materi-alnih temeljih, vsak duhovni delavec naj bi si svojo eksistenco zgotovil najprej z ročnim, gosp.darsko produktivnim delom. Akademski omladina v velikem obsegu sledi temu idealu; tudi taki študentje, ki razpolagajo s potreb-nimi denarnimi sredstvi, delajo vsa ročna dela.

Javno mnenje ni enotno; danes se zdi skoro nemogoče, da bi Nemčija mogla vstati kot ena celota, ki bi na zunan nastopila kot za časa svetovne vojne. Danes je preveč raz-jedena od strankarskih teženj. Bavarska v celoti je precej enotna, oficelni vladni krogi so izrazito desničarsko orientirani. A vse to ne ovira velikega dela prebivalstva, da ne bi bilo zmerno orientirano in precej levičarsko. Tudi duhovščina je nekako razcepljena v dve

skupini, večina nižjega klera je leva. Nacio-nalisti so se brezuspešno potegovali za bivšo vladarsko hišo, ki naj bi dobila po že skle-njenem dogovoru večjo odpravnino. Zmagala je zdrava pamet; kot je bilo iz naših dnev-nikov razbrati, je ljudsko glasovanje za raz-lastitev knezov (Fürstenteignung) lepo uspelo. Ljudje so se naveličali zunanjega bleka in pompa, izginila jim je pieteta pred zgodovinskimi tvorbami; danes odločajo ljudje, ki se imajo boriti za gospodarski ob-stanek, ki dan za dnem više v negotovosti in ne poznajo čustveno romantičnih teženj in reminiscenc.

Država je že doslej porabila neštete pa-lače in gradove. Kar je umetniško pomemb-nega, se spreminja v muzeje; a tudi v čisto praktične svrhe se je dalo marsikaj preobra-ziti. Del Nymphenburskega gradu so spre-mnili v stanovanja, v palači Wittelsbachovcev je ministrstvo za socialno skrbstvo in po-dobno drugje.

Bavarci so prjazni in vljudni, tudi gosto-ljubni so. Razmeroma lahko je priti v stik z njimi in v družino, le gotove kaste so precej ekskluzivne. Aristokracija, plemstvo, oficir-ski krogi so še danes do skrajnosti oficelni in naduto nedostopni. Seveda je polno izjem, in tam gre življenje v drugem ritmu, bolj enostavno in naravno.

Naj dodamo še besedo o sebi. Slovenskih dijakov nas menda ni bilo preveč v Mona-kovu; domačini nas radi vidijo, a Bolgari so neprimerno bolj priljubljeni. Dejstvo pa je, da Slovenci jako lahko navežemo z Bavarci — nekoliko gotovo odloča pri tem sorodnost značajev. Seveda je take paralele težko poteg-niti, a bo že res, da smo si glede marsičesa podobni.

stališča bi bilo zelo priporočati, da se tako čutje pri mrliču zabrani. Bomo videli, če bo kaj.

Neznosno vsiljiva je »Domovina«. Cele vreče jo pošiljajo k nam. Niso redke hiše, kjer dobivajo po dva, po tri in celo po štiri izvede. Najbolj čudno je pa to, da je še vrtni ne moreš. Zgodil se je pri nas ta-le slučaj: Nekdo je poslal »Domovino« nazaj. Pa je priromala zopet ista številka nazaj v roke naslovljencu z dostavkom, »da ljubljanska pošta ne sprejema nazaj! Kdo neki je ta »ljubljanska pošta«? — Nič se ne čudimo, da nam jo pošiljajo tako radi, odkar vemo, da se »Domovina« tiska v 25.000 izvodih, a plačanih pa je baže samo 400 izvodov. Ni hudir, da jo nekam morajo poslati, če ni več kot le 400 naročnikov. Pa naj bo, bomo pa podkurjali s tem papirjem!

FRANJO SUKLJE

Iz mojih spominov, I. del

Cena 70 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Maribor

Milodari.

Pretekli teden smo dobili v roke original prošnje mariborske SDS, podpisano od g. V. Spindlerja, da naj pristaži z mesečnimi prispevki od 100—500 Din podpirajo njihova tajništva. Poleg tega rednega prispevka naj dajo še enkratni, a večji prispevek za poplačilo stroškov, ki so nastali ob priliki shodov Pribičevića in Žerjava, ki pa še niso plačani. Prvi del prošnje je popolnoma v redu, drugi del pa ne. Zakaj naj plačajo pristaži SDS za te shode, ko so se jih pa drugi pristaži udeležili, da so imeli brezplačno zabavo! To vendar ne gre. Ti naj plačajo! Zato predlagamo poštivalnemu Spindlerju, naj javno pozove vse udeležence demokratskih shodov, da plačajo svoj delež. Za naprej naj se pa zavaruje in naj pobira vstopnino. Ljudje radi plačajo, da je le »hec«. Potem pa ne bo treba Spindlerju poslušati tožbe gostiteljev, da je SDS — Mica Kovačeva.

Seja občinskega sveta.

Za 5. redno sejo občinskega sveta, ki se je vršila včeraj 9. t. m. je vladalo zelo veliko zanimanje, ker je občinski svet razpravljaval o organizaciji avtomobilskega prometa v Mariboru in okolici.

Po otvoritvi je g. župan poročal, da je veliko županstvo odobrilo isti proračun razen izrednih dodatkov, ker občina ni navedla, kako bo krila skoro 3. milj. primanjuljaja. Odobreno je tudi pobiranje občinskih doklad in naklad. Tovorninska davščina se sme pobirati le za gradbeni sklad.

Zanimivo interpelacijo je stavil klub socialstov. V Mariboru se govori, da je Mestna branilnica kupila tri četrtine delnic Mariborske tiskarne, o kateri se govori, da ne stoji dobro. Ker je Mestna branilnica zavod mestne občine, za katerega jamči občina s celim svojim premoženjem, zahtevajo socialisti pojasnila, kaj je z nakupom delnic omenjenega zavoda. Zahtevali so pismen odgovor, katerega jim je župan obljubil dati.

Občinski svetnik Petejan je vprašal, kaj je z odpovedjo prostorov družbi »Marstanc« in družstvu stanovanjskih najemnikov. Župan je pojasnil, da družstvo stanovanjskih najemnikov obdrži dosedanja poslovni lokal, »Marstanc« pa se mora izseliti, ker občina rabi prostore za obrtni urad.

Poročilo odsekov. Prvi odsek je razpravljaval o podpiranju stavbene podjetnosti s strani občine. Odsek je predlagal k posameznim lokom nekatere malenkostne spremembe, ki so bile sprejete. — Četrty odsek je sklenil avesti kot kazni za neprijavljeno žganje in sadjevec 100 odstot. prispevek od vso, ki se plačuje od teh pijač. Protituberkulozni ligi se je zvišala podpora od 2500 Din na 5000 Din. Cecilijanskemu društvu se da 3000 Din podpore. Prošnji gradbenikov, da se gradbeni material oprosti tovarninske davščine, se ne more ugoditi.

Avtopromet. Fin. odsek je po temeljiti razpravi prišel do zaključka, da se bo rentiral avtopromet med Mariborom in okolico. Dosedaj se vzdržuje avtomobilski promet med St. Lenartom, Ptujem in Zgornjo Kungoto. Te družbe se nahajajo vse v privatnih rokah. Mariborska občina je sedaj sklenila uvesti avtokromet na progah Maribor—Celje, Maribor—Dravograd—Prevalje in Maribor—St. Ilj. V ta namen bodo nabavili tri nova vozila, za katere je določena vsota 800.000 dinarjev. Tudi avtopromet v mestu samem se bo upostavil v najkrajšem času. Uporabil se bo v ta namen avto na električni pogon.

Dnevni red se je bil s tem izrpan. V tajni seji so razpravljali o nabavi novih avtomobilov in o nekaterih personalnih zadevah.

Poslovilni večer so priredili kat. moštri in pomočniki svojemu poštivalnemu duhovnemu voditelju č. g. Matija Ljubša v sredo večer v društvenih prostorih.

Mestna hiša v frančiškanski ulici je hitro rasla od tal k vrhu in se zdaj lepša od vrha k tlom. Upajo, da bo v jeseni že pripravna za stanovanje in urade. V to hišo pojdejo

sledeči uradi: mestni stavbni urad, mestno električno podjetje, mestni fizikat in ambulatorij. Poleg tega bodo v hiši tudi stanovanja za voditelje teh uradov.

Sestanek pevskega društva »Maribor« je v soboto ob pol 7 zvečer v pevski sobi na Slomškovem trgu. Obvezen za vse, ker je zelo važen. — Odbor.

Malo nereda. »Marburger Zeitung« poroča v svoji številki dne 7. t. m. spored v Narodnem gledališču. Tam čitamo na prvem mestu, da je zvečer predstava »Beneški trgovec«, v posebnem odstavku pa, da je »Grofica Marica«. Isto je prejelo tudi uredništvo v »Slovenca«. Priobčilo pa ni, ker dobiva objave pozno, da jih mora doposlati še le za drugi dan v Ljubljano. Priporočamo se za redna in zanesljiva obvestila.

Graditev mestne stanovanjske hiše v Smetanovi ulici hitro napreduje. Gotovi so sedaj že temelji, ki so zgrajeni iz betona. Kakor se že sedaj vidi, bo stavba prav impozantna ter bo popolnoma preduravljena sedaj dolgočasno Koroško predmestje.

Libanonska cedra. Ako greš po starem mestnem pokopališču (in sicer po drugem severnem delu) od križa naprej proti zapadu, zapaziš takoj na levi strani visoko, zelo obsešno levo drevo — cedro z Libanona. Govori se, da jo je tako grdo obsekal neki vrtnar brez dovoljenja. Ni nam znano, ali se nahaja v Mariboru in okolici še kaka cedra. Potemtakem bi ta bila posebna znamenitost!

Židovska shodnica — privatno stanovanje. V Židovski ulici se nahaja na desni strani nekoliko proti Dravi zelo staro poslopje — sinagoga, ki se zdaj adaptira za privatno stanovanje. Pri tem so našli nagrobne kamne in razne druge straniske reči.

Sprememba posesti in obrtnih prostorov. Kavarno »Hummel« v Melju je kupil g. Krapša. Kavarar Hummel, ki je bil ob prevratu v prostorih sedanje kavarne »Jadran« na Aleksandrovi cesti, je prevzel Stramličevo gostilno na Glavnem trgu. To gostilno bo novi najemnik g. Hummel prenovil na znotraj ter razdelil lokal v navadno in posebno sobo. — Stramličeva gostilna bo prednjačila pod spretnim vodstvom priznanega strokovnjaka gospoda Hummla in njegove soproge po jedi, pijači ter postrežbi kmalu med gostilnami na Glavnem trgu in na Koroški cesti.

Sv. Frančišek Ksaverij. Bralno društvo priredi na belo nedeljo Slomškovo in Krekovo proslavo v prid Klaverjevi družbi s prav lepim sporedom. Začetek ob pol 3 v navadnih prostorih.

Športni klub »Maribor« namerava razširiti svoj tenis-prostor v Ljudskem vrtu, ker se je dosedanj izkazal za premajhnega. Za tenis vlada namreč veliko zanimanje in število klubovih članov stalno narašča. Klub se pogaja z olepševalnim društvom, da mu prepuusti prostor, kjer stoji sedaj suhi mecesni. Ljudski vrt bo z novim tenis-prostorom mnogo pridobil.

Razpis prevoza pošte v Mariboru. Ravnateljstvo pošte je razpisalo javno ustno licitacijo dne 24. t. m. ob 11 na magistratu za prevzem prevažanja pošte v Mariboru. Ponudbe se sprejemajo isti dan ob 10. Položiti je začasno kavčijo 4000 Din. Podrobnejši pogoji so na vpogled na magistratu ter pri občinah Lajtersberg in Krčevina in na obeh poštinih uradih.

Koliko je vpisanih volivcev v Mariboru? Na magistratu razglašeni volivni imeniki obsegajo 6737 vpisanih volivcev. I. okraj jih šteje 1531, II. okraj 1662, III. okraj 739, IV. okraj 894, V. okraj 1911.

II. pedagoški teden v Mariboru. »Pedagoško-didaktičski krožek« v Mariboru priredi v dneh od 12. do vključno 17. aprila 1928 v veliki kazinski dvorani svoj II. pedagoški teden, na katerem se bo razpravljalo o duševnem in telesnem razvoju našega otroka: 1. dan, ponedeljek: dr. Fran Toplak: Dojenček; 2. dan, torek: dr. Karel Ozvald: Predšolska doba; 3. dan, sredo: dr. Franjo Zgeč: Šolska doba; 4. dan, četrtek: Gustav Šilih: Mladeniška doba; 5. dan, petek: Anton Skala: Duševno zaostali otroci; 6. dan, sobota: dr. Ramiro Bujas: O izбору poklica. — Predavanja bodo povsem poljudna ter so namenjena starem in vzgojiteljem, oziroma vsem tistim, ki jim je pri srcu blagor naše mladine. Začetek predavanj dnevno ob 20.

Lov na lisice za avtomobile in motocikle. Naš pred kratkim razglašen razpis »popolnjujemo« tem, da dobi častno darilo tudi lisica, ako je nihče ne vlovi v predpisanim času. Lisica: grof Ivan Josip Herberstein. Zanimanje za to prireditve je izredno veliko, kar dokazujejo številne prijave. Posebno prijeten pa obeta biti družabni sestanek, ki se vrši po lovu in za katerega se delajo potrebne priprave.

Vodovodna cev je počila. Na oglu Slovenske ulice in Grajskega trga se je pokvarila globoko pod zemljo ležeča glavna vodovodna cev, ki je puščala vodo. Delavci mest. vodovoda so počeni del cevi izmenjali.

Pokvarjeni žlebovi na strehah so ob deževnem vremenu za pasante prava nevarnost. Voda teče na takih mestih kar curkoma na trotoar in niti dežnik ne pomaga dosti, če se v gneči slučajno zaide pod tak curek. Pristojna oblast naj hišne gospodarje opozori, da te pokvarjene žlebove popravijo.

Kraljica Marija v Mariboru. Dne 8. t. m. se je vozila skozi Maribor v Marijine Lazne kraljica Marija v spremstvu dvorne dame ge. Hadžičeve in kraljevega adjutanta Pogačnika. Dvorni vlak so v Mariboru priklopili k dunajskemu brzovlaku. rPi prirodu vlaka je bil na kolodvoru navzoč veliki župan dr. Zirkmajer.

Preobrat v carinski aferi. Zagrebške »Novosti« poročajo o preokretu, ki je nastal v carinski aferi, v katero so bili zapleteni poleg carinikov tudi trvdke Hobacher, Nafusi in Halpern. Preiskava je trajala zelo dolgo. Obtoženi so bili en mesec v zaporu, pozneje pa so jih proti položivni kavejije izpustili. Poleti bi imela zadeva priti pred poroto. Kakor se sedaj poroča, je bil uspeh preiskave negativen in so vsi obtoženci oproščeni vsake krivde. Te vesti je treba sprejeti s precejšnjo rezervo.

Elektrotehniki ljubljanskega vseučilišča v Mariboru. Pretekli četrtek so dospeli elektrotehniki ljubljanskega vseučilišča, 18 po številu, v Maribor. Spremlja jih inž. Jalen. Prvi dan so si ogledali tovarno Volta, Zlatogor in delavnice državne železnice. Zvečer so imeli prijateljski sestanek v Grajski kleti. Naslednji dan so šli v Falo in Ruše. Danes, soboto, so v Mežici in v Dravogradu. Jutri se vračajo po Savinjski dolini na Celje, kjer si ogledajo cinkarno in veliki transformator falške napeljave med Celjem in Laškim. Obiskali bodo tudi Trbovlje. Nato se povrnejo v Ljubljano. Do sedaj so bili izletniki na svojem poučnem potovanju povsod uslužno sprejeti. Kljub slabemu vremenu so izletniki razpoloženi dobro. Velika elektrotehniška industrija naših krajev jih bo pa gotovo še večkrat privabila k nam.

Srednješolska imenovanja. Za profesorja na mariborski gimnaziji sta imenovana Robert Kendal in Adolf Štemp.

Študent — župnija? V javnosti se je zopet spuščilo to vprašanje in se širilo po okolici prav izredne vesti o tem vprašanju. Vendar je vse to govorjenje preuranjeno, ker se župnija ne da kar z eno besedo urediti. Da pa bo v doglednem času do tega prišlo, je razumljivo.

Revizijska komisija na veleposestvu Herberstein, ki sega od Vurberga do Ptuja, začne pod vodstvom inspektorja dr. Tašnerja v sredo, dne 14. t. m., popolnoma na novo in obenem končno veljavno urejevati odnose med interesi agrarne reforme in veleposestnikom Herbersteinom. Ker bo pozneje težko mogoče kaj izpremeniti, opozarjamo tem potom vse interese, da se pravočasno pobrigajo za svojo pravico!

Mariborska mestna oskrbnišnica.

V Slovenski ulici št. 40 je lepa ter velika dvonadstropna hiša, ki nosi nad vrati napis: Mestna oskrbnišnica. Hiša ima tako ugodno lego, da uživajo njeni stanovalci celi dan solnce. Zadaž za hišo je vrtič, ki je zasajen z razno zelenjavo. Oskrbnišnica je zunaj in na znotraj čedna ter snažna stavba, ki odgovarja zdravstvenim predpisom.

Oskrbnišnica je določena za slabotne, zapuščene mestne uboge, ki se ne morejo prezivljati z delom in tudi nimajo podpore od strani sorodnikov. Navadno število v oskrbnišnici oskrbovanih revežev znaša krog 80 oseb in med temi je vedno več žensk nego moških. Vsi oni, ki so kolikoj delazmožni, a nimajo lastnega stanovanja, hodijo iz oskrbnišnice dnevno na delo. Pulijo travo, čistijo ceste po mestu itd. Delo, ki ga opravljajo za mestno občino, se jim plača. Reveži, ki so slabotni in bolelni, da ne morejo iz oskrbnišnice, dobivajo poleg stanovanja in hrane od občine še po 50 Din mesečne podpore za razne bolj malenkostne podpore.

V mestni oskrbnišnici je nastanjena v pritličju Ljudska kuhinja, v kateri dobiva dnevno poleg zdravjših mestnih revežev obed 140 do 180 brezposelnih. Obed, ki je obilen in vsikdar zadosten, stane 4 Din. Prispevke za obed brezposelnih plačuje oskrbnišnici posredovalnica dela. V pritličju oskrbnišnice so razven lepo snažnih prostorov Ljudske kuhinje še stanovanjske sobe za mestne reveže.

V prvem in drugem nadstropju oskrbnišnice so solčne, zračne in snažne stanovanjske sobe, v katerih je nastanjenih po 3—6 oseb. V drugem nadstropju so 3 bolniške sobe in kuhinja, v kateri se kuha hrana za bolnike in bolj slabotne reveže.

Oskrbo oskrbnišnice vodi poseben magistratni uradnik. Po trikrat in še večkrat na teden pregleda hrano, sobe in bolnike mestni zdravnik g. dr. Wankmüller. Razven dveh imenovanih je v hiši: 1 hišnik, 2 kuharice in 3 postrežnice.

Ako pregledamo oskrbno, osobje oskrbnišnice, potem se moramo res čuditi, kako da je mogoče tem par poštivalnim osebam vzdrževati v zavodu tako vzoren red, snago in povrh pa še reveže, ki so starostno sitni, vsestransko zadovoljiti. Vprašaj kateregakoli mestnega reveža, ki prebiva v oskrbnišnici, če je zadovoljen, se ti bo nasmehnil in hvalžno prikal, da je zadovoljen in mu ne manjka prav nič.

Treba še tudi omeniti, da spada pod oskrbo oskrbnišnice pritiščna hiša v Strossmajerjevem drevoredu, v kateri biva 7 reve-

žev in ki je zapuščina znane mariborske rodbine Schmiederer.

Po obisku mestne oskrbnišnice moramo priznati, da so vsestranske starostne podpore potrebni mestni reveži v onemoglosti lepo in zadostno preskrbljeni s snažnim solčnim stanovanjem, zadostno hrano in v slučaju boleznitudi z zdravniško pomočjo.

Celje

Celjsko katoliško dilaštvo

priredi jutri, v nedeljo, točno ob štirih popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Celju

AKADEMIJO

s sledečim sporedom: 1. a) Jereb: Nihče ne ve... b) Krek: Ljubezen in pomlad (s tenor-solo); c) Prelovec: Jaz bi rad rudečih rož (z bariton-solo, moški zbor); 2. a) Volarič: Divja rožica (dvospev); 3. a) O. Dev: Pastirica; b) Hildach: Pri nas doma (sopran solo); 4. a) Nedved: Pred durmi; b) Schuman: Pomlad (fenor-solo); 5. a) Pokorny: Pasel Janko (sopran-solo); b) Adamič: Lucipeter ban (moški zbor); 6. a) Zajc: Noč je tiha; b) dr. Ipavici: Čiganka Marija (bariton-solo); 7. Vodopivec: »Kovačev študent«, opereta v 3 dejanjih.

Mestna občinska seja je sklicana za dne 12. t. m., to je v ponedeljek ob 6 zvečer.

Vladno krizo najbolj pazno zasledujejo naši demokrati. Med ministrskimi kandidati iščejo v prvi vrsti imena dr. Žerjava in Pribičevića. Pa jih na noben način ne morejo zaslediti. Tako je menda tudi zaželjeno in nekako obljubljeno gerentsivo padlo v vodo.

Huda nesreča se je pripetila v noči od 6. na 7. t. m. v daljši okolici našega mesta. Jakob Randl je isto noč vozil skupno s še nekim drugim voznikom na cesti proti Zalcu gramoz. Na svojem vozu je imel naloženega tri kubične metre pocestnega gramoz. Blizu Vervega se je iz do sedaj še neznanih vzrokov njegov voz prevrnil in ves gramoz se je vsul na poleg stoječega voznika Randla, tako da ga je pod seboj pokopal v celi dolžini njegovega telesa. Le glava je gledala izpod kupa gramoz. Zadaž vozeči voznik je na klice pritekel takoj na pomoč in pričel odkopavati gramoz. Ker se je nesreča pripetila še precej izven vasi, ni mogel nesrečneža takoj izkupati izpod gramoz, tako da je rabil v ta namen več ur in ga je rešil šele ob treh jutraj. Nesrečnega Randla je pa bil med tem časom gramoz skoro popolnoma zmečkal, tako da je še isti dan jutraj ob 7. umrl. Jakob Randl je bil oče osmih otrok; najmlajši je star pol-drugo leto. Bil je mali posestnik, pošten in delaven mož, priljubljen pri vseh soobčanah. Bil je doma iz Gotovelj in star 58 let.

»Deseti brat« se uprizori v Mestnem gledališču dne 13. t. m., t. j. v torek zvečer ob 8. Celjani smo že dalje časa čakali prilike, da vidimo enkrat na našem odru nastopiti našega najstarejšega igralca, ki ma za razvoj slovenskega gledališkega življenja neveljnih zaslug, g. Danila Cerarja. Ta up se nam bo z uprizoritvijo te igre izpolnil in to toliko bolj, ker nastopi g. Danilo v eni svojih najboljših vlog. Igral bo znanega Dolefa. Ob njegovi strani bo nastopil v tej igri tudi naš domači celjski igralec g. Rafko Salmič, ki je vkljub svoji visoki starosti še vedno izbozen igralec. Režijo vodi g. Reš; pri predstavi sodeluje tudi polnoštevilni orkester. Pozivamo vse naše meščane, da porabijo to priliko in izkažejo našemu nestorju gledaliških igralcev g. Danilu ob priliki njegove 50letnice iskreno spoštovanje s tem, da se te predstave udeleže v polnem številu. Pripominjamo tudi, da se bo ta igra ponovila tudi v petek dne 16. t. m. zvečer ob 8, v nedeljo dne 18. t. m. ob 4 popoldne se pa vrši tretja predstava, namenjena v prvi vrsti za okolico in za preproste sloje, vsled česar bodo pri tej popoldanski predstavi veljale znižane cene.

Hrastnik

Šolske zadeve. V sredo ob 3 popoldne se je vršila seja krajnega šolskega sveta v šolski posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Dopisi in oddaja 20 oken v delo za bivši nemški otroški vrtec. Ponudbo je poslalo 9 mizarjev, 7 zunanjih in 2 domača. Najnižja ponudba je 895 Din, največja pa 1620 Din za komad. Naš zastopnik g. Janko Arnshek je predlagal pri tej debati s posebnim ozirom na veliko krizo pri tukašnjih obrtnikih, da se g. predsednik Roš in g. uprav. Lebar ozirata v prvi vrsti na domače ponudnike, kar se je tudi sprejelo. 3. Poročilo računskih preglednikov, ki se je odobrilo. 4. Poročilo svetnika g. ing. Bricla, kateri si je ogledal stavbeni prostor, kjer naj bi stala nova šola v Hrastniku. V poštrev bi prišla grič na desni strani Dolinskevo gostilne in Rožova njiva na malem griču poleg rudniške restavracije pod železnico. G. ing. Bricl se je izrekel za Rožovo njivo. Pri slučajnostih se dovoli novemu pismošoju nagrada 200 Din letno za dostavljanje šolske pošte ob nedeljah. Nadalje se dovoli upraviteljici gđ. Lunderjevi napeljava električnega toka v kuhinjo. Končno se sklene pozvati vse člane krajnega šolskega sveta, da se udeležujejo sej, pri čemer se je posebno omenjal g. Alojz Babič (demokrat), ki še ni bil več kot na eni seji. Po izrpanem dnevnem redu se je seja zaključila. Prihodnja seja bo najbrže obravnavala stavbni načrt nove šole.

Trbovlje

Volitev župana.

V četrtek popoldne ob 4. uri je bila napovedana volitev novega župana, katerega še občina ni imela od prevrata sem, tako da so ves čas vladali na občini tuji gerenti, katerim so bile Trboveljske razmere popolnoma neznanne. Šele proti koncu leta 1925 je bil postavljen za gerenta domačin, vpokojeni šolski ravnatelj in prejšnji dolgoletni župan g. Gustav Vodusek, ki je imel nalogo izvesti občinske volitve, ki so se vršile dne 28. marca t. l. Po zaslugi demokratov, ki so zmrevarili občinski volilni red na način, da prinese v večjih občinah z nad 10.000 prebivalci stranki ki ima relativno večino, dve tretjini odbornikov, so tudi v Trbovljah zmagali Kristanovi socialisti in so bile druge stranke potisnjene na stran. V sedanjem občinskem odboru sedi samo en kmet, pristaš SLS, medtem ko se še neki drugi ne sme šteti za takega, ker je ob enem rudar. Socialisti pa nimajo nobenega kmela.

Za volitev župana je vlada ves teden precejšnje zanimanje. Ker so se čuli glasovi, da se je med socialiste zanesel razpor in da hočejo neodvisni socialisti, ki so bili na isti listi izvoljeni, oddati svoje glasove drugemu, kakor domjenemu kandidatu za županski stolec, smo bili res radovedni na izid volitev. Neki ljudje so hoteli tudi proti socialistom intrigirati, niso pa bili na oblasteh sprejeti.

Občinstvo se do sedaj javnih občinskih sej ni udeleževalo, včerajšnje seje se je pa udeležilo večje število poslušalcev. Soba, kjer se vrše seje, je pa veliko premajhna in so se morali ti poslušalci, 14 po številu, za vrati drenjati. Ako bodo socialisti, ki imajo danes na občini svojega župana, izvajali svoj program, namreč, javno kontrolo nad občinskim gospodarstvom in sejami, bodo primorani javne seje sklicevati kje drugje, da bo imelo občinstvo pristop. Jako pripraven bi bil novi Društveni dom z obojestransko galerijo, ki leži v bližini županstva.

Točno ob 4. uri je otvoril g. gerent Vodusek sejo, pozdravil vladnega svetnika gospoda Pinkova in izvoljene odbornike, prečital § 46 občinskega reda in prešel na volitev župana. Za skrutinatorja sta bila imenovana gg. Goropevšek in Malovrh. Oddanih je bilo 37 glasovnic in so dobili gg. Sitter Ignac 23, Vodusek 6, Ahac 3 in Penc 2 glasova, 3 glasovi so bili neveljavni. Izvoljen je bil torej g. Sitter.

Za svetovalce so bili izvoljeni gg.: Grabnar s 25, Klenovšek 24, Krušič 24, Malovrh 23, Vodusek 23, Jurjevec 23, Vrbnik 22, Jazbec 22, Persoglio 20, Pliberšek 20, Goropevšek 20, Ahac z 19 glasovi.

Strankarsko pripada izvoljeni župan k Kristanovim socialistom, svetovalci Vodusek k gospodarski listi, Goropevšek SDS. Ahac k SLS, drugi pa h Kristanovcem.

Po izvolitvi se je g. Sitter zahvalil za izvolitev; izrekel je tudi protest proti volilnemu redu in se izjavil za enako volilno pravico. Prosil je vse za sodelovanje in pomoč pri težkem in odgovornosti polnem delu.

Da socialni demokrati programa, ki so ga med volilno kampanjo obetali, ne bodo mogli izvršiti, je vsakemu pametnemu človeku pač jasno. Absolutno večino imajo, če bodo pametno delali, jim sodelovanja ne bo nihče odrekal. Odgovornost pa je vsa njihova.

✱ Uradni dnevi okrajnega glavarja v letu 1926 so: 10. aprila, 8. maja, 12. junija, 10. julija, 14. avgusta, 11. septembra, 9. oktobra, 6. novembra in 4. decembra. Uradne ure so vsakokrat od pol 10. do 12. in od 2. do 6. v rudniški restavraciji na Vodah.

✱ Umrl je dvajset let star mladenič Fr. Bregar, zaposlen pri separaciji, na posledicah zobobola. Družini izrekamo sožalje.

✱ Padel v jašek. Rudar na Tereziji Ostanek J. je padel v četrtek popoldan v 25 m globok jašek (šaht) in se močno poškodoval. Ima tudi zlomljeno nogo in eno roko. Pač je težak rudarski stan.

Prekmurje

Izvajanje agrarne reforme.

G. poslanec Klekl je brezdomno tisti, ki se najbolj bori proti vsem brezštevilnim krivicam, ki se gode ljudstvu pri izvajanju agrarne reforme v Sloveniji, zlasti pa v Prekmurju. Tudi ves njegov govor o priliki debate o proračunu ministrstva za agrarno reformo je bil naperjen zoper te krivice. V tem svojem govoru je zlasti z vso ostroostjo nastopil proti krivičnim hypermaksimumom, ki se na veliko škodo agrarnih interesov dovoljujejo prekmurjskim grofom-veleposestnikom. Tozadevno je izvajal v svojem govoru v narodni skupščini naslednje:

»Popolnoma brezuspešne so bile zahteve prekmurjskih agrarnih interesentov, ki so zahtevali, da se ne bi dovolili veleposestnikom preobsežni hypermaksimumi, marveč da naj se določena zemlja raje razdeli med siromašne agrarne interese. Bogatim veleposestnikom ki so vrh tega še tuji državljani, se dovoli več zemlje v lastni državi, kakor bi se jo po zakonu smelo. Povdarjam z vso odločenostjo, da je tako ravnanje protizakonito.

Namen agrarne reforme je, da se poljedelski proletarijat, ta socialno najslabša plast

kmetskega stanu, reši iz socialne mizerije in sicer na ta način, da se mu da zemlja. V Prekmurju se je od vsega početka izvajanja agrarne reforme ta edino pravilni namen samo izgrajeval. Vsak prekmurjski poljedelec, ki nima več nego osem katastralnih oralov lastne zemlje, bi po predpisih agrarne reforme moral dobiti zemljo.

V Prekmurju niti polovica agrarnih interesentov ni prišla do veleposestniške zemlje, druga polovica pa, katere je dobila, je pa vključ temu ni dobila toliko, kolikor bi ji pripadalo po odredbi. Pri nas so se parcele izmerjevale v malih oralih, ne pa v velikih, kakor to zahtevajo odredbe. Na ta način so dobili ljudje oral po 1200 kv. klafter namesto po 1600 kv. klafter. Pri travnikih pa so se dajale še od malih oralov manjše parcele v zakup.

Ministrstvo za agrarno reformo pa drži pri vsem tem v Dolnji Lendavi in v Beltinci hypermaksimume, ki so večji kakor na Hrvaškem in v Vojvodini. Ti hypermaksimumi se morajo v najkrajšem času odpraviti, zemlja pa se mora razdeliti med agrarne interese, ki čakajo nestrpno nanjo. Nad 200 prošelj leži že nad dve leti v ministrstvu; v njih prošnja najsiromašnejši sloji našega ljudstva za zemljo, da se morejo naseliti na njej. Toda te prošnje se ne rešijo, zemlja leži ne delana in od nje nima koristi niti država niti kdo drugi.

Hypermaksimumi, s katerimi veleposestnik lahko pristo razpolaga in na katere zakon pri prodaji ne sme položiti svojih prstov, ne smejo preprečiti glavnega namena agrarne reforme: zaščite socialno najslabšega in najbolj zanostavljenega kmetskega proletariata.

In ker je končno v Prekmurju z začasnimi agrarnim zakonom rešeno patratsko vprašanje, tudi v tem ni več vzroka za večje hypermaksimume v Prekmurju. Veliki hypermaksimumi se morajo ukiniti, zemlja pa razdeliti med ljudstvo. Mera maksimuma pa naj v Sloveniji ne bo večja od one na Hrvaškem.

Upamo, da bodo vsaj nekaj zalegle te besede g. poslance in da se bo že enkrat menjalo z zastopavljanjem kmetov-siromakov in s favoriziranjem bogatašev-veleposestnikov, ki so večkrat celo tuji državljani.

Osebna vest. Č. g. Anton Polutnik, stalni katehet v Murski Soboti odide v kratkem v pokoj. Kolikor smo izvedeli, ne bo njegovo katehetsko mesto nič več razpisano.

Pritožbe koroških Slovencev.

Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem je predložilo pritožbeni komisiji svoje pritožbe. Eina izmed teh se tiče jezikovnih pravic in slove:

Kljub temu, da je po postavi iz leta 1920, državni jezik nemški, bi morale uživati manjšine po zakonu enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju, kar še posebej zahteva član 66. št. žermenske mirovne pogodbe. Nemškim državljanom bi se morale pustiti olajšave pri uporabi njihovega jezika pri sodnih in besedi in pisavi, v čem pa te olajšave obstoje, to si tolmači vsaka oblast po svoje. Navadno se razsodi v prid državnega jezika in tako je slovenski jezik iztrebljen celo tam, kjer se je do sedaj ohranil.

1. Pri upravnih oblastih se slovenski jezik ne uporablja, kakor se razvdi iz sledečih razsodb:

a) Deželna vlada je zavrnila slovensko poročilo Zveze koroških zadrug v Celovcu s pripombo, da se z upravno oblastjo občuje samo nemški.

b) Politične oblasti prve inštanice ne rešujejo slovenskih vlog. Okrajno glavarstvo Beljak je pisalo 1. februarja 1924 župnim urdom svojega glavarstva: Dvojezični župni pečati se ne smejo več uporabljati. Kjer je nabava novih pečatov združena z znatnimi stroški, se slovensko besedilo izreže. Besedilo mora biti izključno nemško. Izvlečki iz krstnih, poročnih in mlinskih matrik se morajo dajati uradom in strankam v nemškem jeziku. Oznaka predstavljeno mora odpasti. Vsa krajevna imena se morajo pisati nemško (n. pr. Dragoschichach za Dragožiče in ravno tako krstna imena. Družinska imena se morajo tako pisati kot so navedena v krstni matriki.

V krstnih, poročnih in mlinskih knjigah se mora slovenski tisk prečrtati ali prelepiti in nadmestiti z nemško prestavo.

Isto naredbo je izdalo tudi okr. glavarstvo Celovec. Okr. glavarstvo Velikovec prepoveduje župnim uradom, se posluževati v pismenem občevarju drugega jezika kot nemškega, drugih tiskovin, pečatov, ovitkov, napisov kakor nemških. Prestopki se ka-njujejo po § 11 ces. odredbe iz leta 1854 (R.-G.-Bl. 96).

c) Davčni uradi. Izkaz posojilnice Marija na Zili se je vrnol s pripombo, da se spiše nemški, ker je državni jezik nemški. Davčni urad Borovlje je vrnil slovenske spise posojilnice v Glinjah in naročil, da se v teku 8 dni predložijo v nemškem jeziku, drugače se kaznuje z denarno globo 50 š.

Pristojbinski urad je zahteval isto od zadnj, akorivno je njih upravni jezik slovenski in po § 35 niso primorane, predlagati prestave. Finančna direkcija je zavrnila tozadevni rekurz s pripombo, da je državni jezik nemški in da so olajšave, predvidene v mirovni

pogodbi, le za one, ki niso zmožni nemškega jezika.

Ravnatoko so vsi oklici upravnih oblasti izključno nemški.

2. Avtonomne oblasti. V tistih občinah glasovalne cone A, ki so imele slovenski uradni jezik, se je uvedel po plebiscitu po upostavljenih nemških garantih nemški jezik. Vsak poizkus, zopet uveljaviti slovenski jezik, se izjalovi na zadržanju upravnih oblasti.

Jasno je, da izločijo avtonomne korporacije, v katerih imajo Nemci in Nemcem prijazni Slovenci (nemčurji) večino, slovenski jezik iz urada. Veliko občin je moralo odstraniti slovenske napise pod asistenco orožnikov in oklici v slovenskem jeziku se opuščajo kljub temu, da jih večina v nemškem jeziku ne razume. Uporaba slovenskega jezika v občini je odvisna od občinskega sklepa, potrebuje pa potrdila s strani deželne vlade.

a) Sodnije. Ako odklanjajo upravne oblasti slovenski jezik z ozirom na nemški državni jezik, bi morale sodnije po mirovni pogodbi upoštevati tudi manjšinski jezik. Da tega ne storijo, je razvidno iz dejstva, da je deželno sodišče zavrnilo slov. poročilo bekštanske hranilnice in v drugem slučaju zahtevalo pr. jeno nemško prestavo. Na pritožbo pa je tudi nadsodišče potrdilo sklep deželnega sodišča. Sodišče sicer ne zahteva izključno nemške spise, ampak zahteva potrjeno nemško prestavo slov. vloge, katero smatra nadsodišče v svoji razsodbi za olajšavo. Za slov. zadruge pa pomenijo te prestave znatno zadržanje v poslovanju in povečanje stroškov. Ako se še nave, da se pred sodnijo celo priče zaslišavajo potem tolmače, tako pomeni to popolno ukinerje slovenskega jezika pri sodnjah.

Slovenski napisi so vsi izginili in v pri-vatnem življenju se radi uporabe slovenskega jezika, zlasti od strani inteligence, godijo še vedno krivice: napadi, zlasti na železnica in v javnih lokalih so še vedno na dnevnem redu.

Politične oblasti stremijo za tem, da i-inejo slovenski jezik iz urada in cerkve. Krive so temu nejasne postavne določbe, ki dopuščajo nižjim instancam reševanje tozadevnih pritožb po svojem prepričanju in izdajajo v to svrhu za stranke neobvezna navodila na podrejene urade. Tako je izdalo okr. glavar-

stvo Velikovec na orožniške postaje zaupen odlok, po katerem se naj gostilničarjem, trgovcem itd. zapove, da odstranijo slovenske napise, in potem se je izjavljalo, da se je to prostovoljno izvršilo. Takšno nadziranje škoduje pravicam manjšine in se tudi ne more trditi, da bi odgovarjalo postavnim določbam.

Koroško

Svinec v Cbirju. »Koroški Slovenec« po-roča: Svinčena družba »Union« se vedno bolj pripravlja poiskati svinčeno kravo v Obirju. Ljudska govorica ve namreč povedati, da je v Obirju svinčena krava s teletom. Tele so že našli pred več leti, a krave ne morejo najti, ki je baže velika in tolstá. »Union« se sedaj skrbno pripravlja z vsemi tehničnimi sredstvi prevrtni Obir na vse strani in poiskati bogato kravo. V ta namen je postavila močno električno centralo, si nabavila moderne stroje in druge priprave. Pred par tedni so po težkem trudu privlekli lokomotivo, ki bo vlačila iz rova nastreljono skalovje in prst. Ako »Union« svinčeno rudo najde, iskati jo misli nekaj let, čaka našo okolico še zanimiva bodočnost.

Primorsko

Napad na upravitelja »Edinosti«. Kr. italijanski generalni konzulat nas naproša za ob-javo sledečega: Tukajšni listi so objavili zad-nje dni vest o napadu na g. Pertota, upravi-telja dnevnika »Edinost« v Trstu. To poročilo je prinesel danes tudi nek ljubljanski časopis ter je o njem razpravljaj. Zalibog se je ta obža-lovanja vreden čin v resnici izvršil. Dne 1. t. m. je navadila gruča pijancev na imenova-nega gospoda in ga pretepla. K sreči niso dobljene poškodbe nevarne. Kraljevi itali-janski generalni konzulat obsoja skupno z javnostjo ta brezvesten napad. Obenem pa v smislu uradnega obvestila poroča, da so bili štirje napadalci kmalu po napadu od narodne milice aretirani in predani kompetentni ob-lasti m. Peti nepadalec, uslužbenec trgovske mornarice, se je neposredno po dogodku ukrcal ter odpotoval z ladjo, ki je isti čas za-pustila tržaško pristanišče. Vsled tega ga niso mogli takoj aretirati.

Kulturni pregled

Sattnerjev cerkveni zbor

Od časa do časa se poloti človeka želja: stopim od cerkve do cerkve, da čujem, kako pojo tu, kako slave pod okriljem sv. Ceci-lije tam čast božjo. Zanesel me je korak o Ve-likonoči tja, kamor me tako rado zvleče, za-šel sem k frančiškanom ravno k veliki maši. Zagrmelo so orgle, zaigral je orkester in pre-pletlo ga je ubrano petje tako lepo, tako iskreno, pobožno, da skoro ne vem, kaj se je godilo pred oltarjem, ves sem bil vtopljen v petje...

Pred četrto stoletja je bilo. Na Sloven-skem se je ravno cecilijanstvo bilo do dobra usidralo, prodiralo je večno globlje — globlje — zavzemalo eno župnijo za drugo, osvojilo si en kos za drugim. Lepa cerkvena pesem je začela prodirati med ljudstvo, pevska umet-nost je ravno s kora v neoporečno čisti obliki in krepki vsebini stopala med ljudstvo, da ga blaži, da ga dviga, da ga navdušuje za vse plemenito.

V ljubljani so imeli pri frančiškanih šibek deški zbor, zložen predvsem iz onih dečkov, revežev, ki so dobivali v samostanu hrano. To je bilo sicer nekaj, a tak zbor se ni mogel dvigniti do nikakega pravega razmaha: dečki glasovno šibki niso mogli korakati z napred-kom, ki ga je doživljala naša cerkvena pesem.

Sreča, ki je Slovence marsikdaj pešta-vila prave moze o pravem času na pravo me-sto, je tudi sedaj poslala v Ljubljano moža, ki je brez vsakršnega oklevanja korak za ko-rakom vodil našo pevsko umetnost na kvšku. H. Sattner, ki je povsod, kjer je do tedaj služboval, živel predvsem slovenski pesmi in še posebej cerkveni pesmi, pa je prevzel vod-stvo frančiškanskega kora v Ljubljani in za-mislil idejo, ki je rodila zbor, kojemu ni para na Slovenskem pa tudi kje drugod blizu ne. Marsikatero težavo je bilo treba premagati, marsikateri prepad, ki je skušal pot popol-noma zastaviti, je bilo treba premestiti, a mož kremenjak, neupogljiv, zavesten, ki je kot pravi genij natančno videl svoj cilj za četrto-stoletja pred seboj, ta mož je premagal vse... Začel je zbirati, vabiti, presiti. Mladina je bila, ki jo je zbral v novem povečanem me-šanem zboru. Mladina, ki jo je vse svoje živ-ljenje tako ljubil in ji podaril večino lepih pesmic, idealna mladina se je zgrnila krog njega. Kako smo bili nestrpni! Kako smo težko čakali vaji! Kako smo bili ponosni!

Peli smo, veliko pa lepo smo peli... O ti neizbrisni spomini! Danes smo skoro že po-starni. Razkropili so se nekteri prvih pevcev, nadomestili so jih drugi, a nekaj jih bo obha-jalo letos z njim 25letnico. In še danes kako radi pojó pri njem pevci. To petje je čisto drugačno, tako kot ga ne znajo gojiti drugod: mirno, čisto, ne pretirano, iskreno, pobožno. Če si v cerkvi, moraš zdržeti ob pobožnem pianissimu. Nikdar se jim ne zaleti banalni vsakdanji glas, pod njegovo taktirko je to ne-mogoče. Ni čuda, da se še danes tako krčevito

oklepajo njega in njegovega kora mladi in stari, skoro že dosluženi pevci s tako uda-nostjo.

Srečala sta se prav danes dva stara znanca: »O koliko časa se že nisva videla!« — »Se vas, gospod, sploh ne spomnim.« — »No, pred 25 leti sva pela skupaj pri Sattner-ju.« Dovolj argumenta za iskreno prijatelj-stvo. Ta lepa umetnost je sklenila nerazdruž-ljive vezi. To zna samo on.

Ali kdaj pomislimo, koliko kulturnega dela je opravil v petindvajsetih letih zbor, ki vsako nedeljo in vsak praznik nudi ljudem v cerkvi lepo ubrano petje, ki ga ne slišimo vse-lej pri plačanem koncertu takega? Ali kdaj pomislimo, kako globoko orje brazdo ljudske kulture in prave srčne prosvete tako tiho plemenito delo pevovodje, skladatelja in njego-vega zvestega požrtvovalnega zbora!

Kdor ima dušo, vneto za lepoto, vneto za pravi napredek srčne kulture, kdor ima željno srce, stopi naj tja in se prepriča.

Sattnerju in njegovemu zboru nevenljivo slavo!

Cirilometodijska Liga v Pragi

Je i-vošla na zadnjem rednem obnem zboru sledeči odbor: predsednik: ministrski svet-nik dr. J. Hrnček; podpredsednik J. Šedivy; tajnik: abs. phil. V. Dorazil; blagajnik: cand. med. V. Sabatijević; gospodar: dr. Gerečka. Revizor: ing. J. Novak in J. Gajdoš. Razen tega so v odboru zastopniki vseh slovanskih narodov razen Poljakov in Bolgarov.

Cirilometodijska Liga v Pragi je nadalje izvolila za svojega častnega člana g. dr. Fr. Grivca, vseučiliškega profesorja v Ljub-ljani, zavoljo izrednih njegovih zaslug na znanstvenem in praktičnem polju za cirilo-metodijsko delovanje. Apostolat sv. Cyrila a M. odoje je prinesel v januarski številki o dr. Grivcu obširen članek.

Ravnatelj je bil izvoljen za častnega člana g. prof. Pehuška v Pragi, tajnik Apostolstva sv. Cyrila in Metoda v Pragi, veliki prijatelj in dobrotnik zlasti ruskega in jugoslovanskega dijaštva v Pragi.

...

Prvi koncertni nastop novega pevskega zbo-ra. Pevskega zbora slovenskega učiteljstva. Danes zvečer točno ob 8. uri se vrši v proslavo Sattner-jeve 75letnice zborovski koncert, kojega program izvajata pevski zbor ljubljanskih srednješolcev (156 sodelujočih) in pa pevski zbor slovenskega učiteljstva, broječ 90 članov. Prvi zbor vodi g. Br-nobič, drugega pa g. Srečko Kumar. Koncertne točke so sledeče: 1. Sattner: Gori, gori na planine in Po zimi iz šole, poje srednješolski zbor; 2. Sat-ner: O nevihti; 3. St. Premr: Naša pesem, meša-ni zbor s spremljevanjem orkestra; 4. Lajovic: Gozdna samota; 5. Sattner: Jefejeva prisega, kan-tata za soli, zbor in orkester. Točke od 2. do 5. poje učiteljski zbor. V Jefejevi prisegi sodeluje najodličnejši slovenski pevec, operni basist g. Julij Betetto. Predprodaja vstopne v Matični knjigarni. Občinstvo, ki poseti nocojšnji koncert v Uni-onski dvorani, vljudno prosimo, da zasede svoje mesta pred 8. uro, kajti začetek koncerta mora biti točno ob 8. uri, sicer bi orkester Dravske Di-vizije pri koncertu ne mogel sodelovati, ker ima

la orkester isti večer še drug nastop. Zato prosimo točnega prihoda, ki omogoči točen začetek.

Za popoldanski koncert, ki se vrši jutri v nedeljo in katerega priredi pevski zbor Slovenskih učiteljev, so vsopnice jutri v prodaji od 10. do 12. ure v Matični knjižarni in od 14. ure dalje pre dvohodno v koncertno dvorano v hotelu Union. Začetek koncerta je točno ob 15. uri. Cene za nedeljski koncert so znižane. Pri koncertu sodelujejo srednješolski pevski zbor, pevski zbor slovenskega učiteljstva, operni pevec g. Julij Betetto in pomnoženi orkester Dravske divizije.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

10. aprila, sobota: »Scampoloc«. V korist Udruženja gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljana. Izven.

11. aprila, nedelja ob 15. uri: »Če pride čarodej, otroška predstava društva Aena. Izven; ob 20. uri »John Gabriel Borkman«, ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

12. aprila, ponedeljek: »Ana Christie. Red E.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

10. aprila, sobota: Zaprt.

11. aprila, nedelja ob pol 20. uri: »Gretia Marica. Izven.

12. aprila, ponedeljek: Zaprt.

J. S.

Politični položaj na Češkoslovaškem.

Praga, 7. aprila 1926.

Politični položaj evropskih držav niti malo ne občuti pomladi. Na obzorju ni lepih nad. Skoraj vse države so bore z velikimi težkočami in preživljajo notranjopolitične in finančne krize. Italija, Španija in Grčija iščejo rešitev v diktaturi. V Franciji in Nemčiji, v severnih državah ravnotako kakor v Poljski in na Balkanu skušajo z raznimi krpjarji zasidirati vladno večino, ki bi zvalila na ramena državljanov nove davke. V Franciji, Nemčiji, Holandiji, Belgiji, Poljski, Romuniji in Jugoslaviji pa tudi ni trdnih vladnih večin in stalnih vlad. Ministrstva se vrste drugo za drugim in časopisi so polni vesti o prikriti ali formalni vladni krizi zdaj v tej, zdaj v drugi državi. Vedno bolj se množe glasovi o krizi parlamentarizma in demokracije.

Edino Čehoslovaška je bila do nedavna nekak otok miru in reda med temi državami notranjih kriz in nestalnih vlad. »Odkar pa je, kakor piše »Našinec«, glasilo čl. L. S., »bil čehoslovaški republiko nasilno vzet močnejši steber, narodna vladna večina, na kateri je počival notranji red in mir, a to brez razlogov, ki bi bili širši javnosti znani, in se je vladno krmilo izročilo uradniški vladci, se je začela tudi v Čehoslovaški huda notranja kriza.

Uradniška vlada dr. Černega je zagledala božji svet v zelo zgodnji pomladi in mrz in mrzli vetrovi so ji že ob rojstvu uničili mnogo življenjskih sil. Nepričakovano je prišla ta vlada takrat, ko to ugodno napredovala pogajanja med g. min. predsednikom Švehlo in Hlinkovo slovaško L. S. Ko je Hlinkova stranka prešla iz najostrejšje v lojalno opozicijo, je imel g. Švehla v rokah že močeno orožje, da bi ozdravil uporne soc. demokrate demagogije in nepopustljivosti. Časopisje je že ugibalo imena Hlinkovih poslancev, ki bi naj prevzeli ministrska mesta. Takrat pa je po dvodnevi krizi prišel g. dr. Černy. Njegov proglas je bil tak, da je mogel najti v njem vsakdo, kar je hotel. Velikonočni prazniki so dali vladi g. dr. Černega časa, da bi si okrepila položaj. Toda slovaška L. S. ni hotela stopiti z uradniško vlado v pogajanja in vsled prevzetnosti soc. demokratov, ker se jim je izpolnilo staro hrepenenje po uradniški vladi, kaže čl. L. S. vedno manj volje podpirati to vlado. Tako je sedaj vlada g. dr. Černega na mrtvi točki in brez sigurne večine. Pri nobeni stranki ni mnogo volje pogajati se z g. dr. Černym in mu dajati obvezne obljube. Nezaupanje do te vlade je tem večje, ker se ne ve, kakšna je njena naloga. Težko je namreč verjeti, da je prišlo k tako dalekosežni spremembi v politiki samo zavoljo tega, ker socialni demokrati niso hoteli popustiti v vprašanju carin na uvoz kmetijskih pridelkov in v vprašanju duhovniških plač, ki bi se naj izenačile s plačili uradništva. Mnogokrat so se rešila v zadnjih letih še mnogo težavnejša vprašanja in socialni demokrati so bili popustljivi celo takrat, ko so bili najmočnejša stranka v državi.

Socialni demokrati žele od volitev v novembrom 1. l. zaustaviti svoje nazdaovanje v ljudskih množicah. Takoj po izgubljeni bitki vembrom 1. l. zaustaviti svoje nazdaovanje v proglaševanju nove taktike. Njihov duševni vodja, poslanec in minister Bechyně, je proglasil takoj po volitvah, da se bodo odlej socialni demokrati bolj brezobzirno borili za svojo stranko. Zato so že neradi vstopili v Švehlovo vlado. Ko pa so videli, da jim še tako tesno prijateljstvo z narodnimi socialisti ne more pripomoči do nekdanje slave in moči v vladi, jim je šlo še tem bolj na živce dejstvo, da so socialistične stranke izgubile pri zadnjih volitvah skoro pol milijona glasov, četrto se je število volilcev zvišalo med tem za več ko 900.000. Kljub visokim botrom se vsled pazljivosti in čuječnosti gg. Švehla in Brankina ni posrečila tudi njihova namera, da bi v vladni palači igrali vladno, nasproti ljudstvu pa opozicionalno politiko. Vseled tega je bila vedno močnejša njihova težnja, da pade

Scampolo prvič v Ljubljani. Cenjeno obliko opozarjamo na današnjo predstavo Scampolo. Igra se samo enkrat in sicer v korist Udruženja gledaliških igralcev.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vlijudo prosi p. n. abonente, da poravnajo svoj zadnji obrok najkasneje do 14. t. m.

Boris Godunov. Opera Narodnega gledališča v Ljubljani je nanovo naštiturala znamenito muzikalno dramo M. P. Musorgskega »Boris Godunov«. To delo je doseglo izmed vseh ruskih oper po vsem svetu največjo popularnost. Grandiozne izvedbe so se vršile zadnje faze zlasti v Parizu, Berlinu, Milanu, na Dunaju in v Beogradu. Prva nova vpriporitev te opere bo pri nas v torek, dne 13. t. m. ob pol osmi uri zvečer. Dirigira direktor opere g. Polić, naslovno vlogo poje g. Holodkov.

Na predstavo v prid Društva gledaliških igralcev, ki bo v soboto, dne 10. t. m. ob osmi uri zvečer v ljubljanskem dramskem gledališču, opozarjamo vse prijatelje gledališke umetnosti. Vpizori se privkari v Ljubljani zabavna Nicodemijeva komedija »Scampoloc« v režiji g. Rogoza. Predstava bo izven abonmana.

Narodno gledališče v Ljubljani priredi na belo nedeljo, dne 11. t. m. dve predstavi. V dramo se vpizori ob osmi uri zvečer Ibsenova učinkovita štiridejanska drama »John Gabriel Borkman« z g. Levarjem v naslovni vlogi, z gospo Marijo Vero, Šaričovo, Nablocko Vido, Lipahom in Janom ter v režiji ge. Marije Vere V opernem gledališču bodo peli isti večer ob pol osmi uri popularno opereto »Broficio Maricoc«.

mize tudi na velikonočni ponedeljek, pač ne bi verjeli svojim besedam in ne bi več gojili upanja, da se jim posreči odpraviti Telovo in Binkošti. Ta navidez neznamen dogodek je pa zelo omajal stališče obeh socialističnih čeških strank.

Sedaj se išče druga pot, ki bi naj pripomogla k sigurnejši vladi in omogočila socialstom uresničenje njihovih sanj. Ker pri sedanjih čvrsti organizaciji posameznih strank ne bi mogli pri novih volitvah po sedanjem volilnem redu socialisti niti dobiti, niti »ustvariti« večje moči, zato žele spremembo volilnega reda.

Po njihovem mnenju naj bi se vzela vo-

lilna pravica vsem, ki ne znajo čitati in pisati, kar bi jim bilo v korist posebno na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Ker vojaki niso glasovali za socialiste, kakor se je pričakovalo, bi se naj vzela tudi njim volilna pravica. Vzor novega volilnega zakona je zlasti čl. narodnim socialistom Mussolinijev vojniški volilni red. Sicer so oni zvesti čuvarki ustave, kadar zahteva Hlinkova L. S. avtonomijo, toda sedaj jih nič ne moti, če bi bil tak volilni red očito proti čl. ustavi. Novi volilni red naj bi jim dal zaupanje, ki ga izgubljajo vedno bolj med ljudstvom. Trdovratni in obupni boj za spremembo volilnega reda je dokaz, kako se boje ljudske sodeb.

Po širnem svetu

Znamenita iznajdba splitskega Hrvata v Ameriki.

Veliki ameriški listi so v zadnjem času obširno poročali o iznajdbi splitskega Hrvata Diega Arziča v Chicagu, ki bo gotovo našla pot v vse šole. Arzič je po mnogoletnem študiju in delu dovršil mehanični solnčni sestav, kakor tako popolnega doslej znanost še ni poznala. Prvi ameriški astronomski strokovnjak vseučiliški profesor F. R. Moulton opisuje iznajdbo sledeče:

Električno razsvetljena krogla predstavlja sonce; dve drugi krogli v točni relativni veličini predstavljata zemljo in mesec. Sistem giblje ura, ki registrira centralni čas, dan, mesec in leto; v roku je 110 koles, ki natančno kažejo gibanje planetov, tako da odgovarja položaj modela vsako sekundo natančno položaju planetov v naravi. Konstelacijo solca in zemlje moremo vsak hip razbrati na aparatu. Naprave se morejo v svrhu demonstracije poljubno obračati, ne da bi se s tem uničila pravilnost njihovih revolucij, kajti s pomočjo posebnega načina se vsa gibanja zopet resinkronizirajo. To je znamenit mehanizem, zaključuje prof. Moulton, ki more v šolah pouk o kompliciranih gibanjih zemlje in meseca izredno olajšati. Arzičev sistem je izredno ugoden tudi za proučevanje raznih mrkov, ker se dogajajo mrki na :ovem aparatu natančno tedaj kakor v naravi. Tako je Arzič s svojo družino na svojem aparatu opazoval zadnji popolni solnčni mrk v Indiji.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, da je Arzičeva iznajdba v resnici znamenita.

Izumitelj Diego Arzič se je izšolal za pomorskega inženirja na tehnični šoli za pomorske inženirje v Pulju. V Ameriko je prišel l. 1912. Začel je čitati astronomske spise in se nato ves poglobil v mehanizem vseirja. Osvojila ga je misel, da bi ta mehanizem umetno poustvaril v malem. Študiral in kalkuliral je tri leta, v nadaljnjih štirih letih je delo dovršil. Delal je samo ponoči, ker je moral podnevi služiti kruh sebi in svoji družini. Delal je v majhni, leseni nezakurjeni delavnici in z zelo skromnimi pripomočki. Zato je njegovo delo vredno tem večjega občudovanja.

Amerikanske železnice.

V Ameriki je vse gigantsko. Zato so gigantske tudi železnice, lokomotive, vagoni itd. Vagoni za osebni in tovarni promet so izdelani iz železa, ne iz lesa. Razred poznajo samo eden in ta je zelo udoben. Tudi oddelkov ni, ampak ves vagon je en sam coupé. Po sredi je prehod in na vsako stran so sedeži za dve osebi. Na sedežih se more udobno dremati. Kdor hoče potovati še udobneje, doplača 25 odstotkov na običajno karto in s tem ima dostop v takozvan »Pullman« vagon. Tu se nahajajo fotelji, umivalnik s toplo in mrzlo vodo, milo in drugi toaletni predmeti in pa obrisače. Potniki so navajeni, da si pred izstopom umijejo roke, rabljene brisače pa pomečejo v koš. Posebni slugi, ki so navadno zamorci, skrbje za nove in sveže brisače. Vsak vlak ima jedilni vagon. Jedilni listi so zelo mnogovrstni. Kafilci imajo posebne prostore. V vagonih so tudi pisalne mize. Na vsaki postaji pobere poseben poštni uradnik brzojave in oddajo dole brzojave za vozeče se potnike, katerih imena glasno kličejo. — Ameriške železnice opravijo ogromen promet. Letno prevozijo kakih 412 milijard ton blaga.

Dolžina železnic.

Sedaj šele je izdelana svetovna statistika železnic za l. 1924. Po tej statistiki je znašala dolžina vseh železnic na zemlji 1.206.500 km; to je nekoliko tridesetkratna dolžina ekvatorja. Okroglo ena tretjina vseh železnic je v Združenih državah S. A. Na drugem in tretjem mestu sta Kanada in Indija, ki sta bili še pred kakimi petnajstimi leti za večino drugih velikih pokrajin. Šele na četrtem mestu pride evropska država in sicer Rusija. Nemčija, ki je po vojni izgubila nekako eno desetino svojih železnic, stoji danes na petem mestu. — Nekaj števil: Združene države imajo 425.230 kilometrov železnic, Kanada 64.150 km, Indija 60.590, Rusija 58.239, Nemčija 58.041, Francija 49.695, Anglija 38.181, Argentinja 35.291, Brazilija 29.484, Mexiko 25.344, Italija 20.118, Južna Afrika 18.626, Poljska 18.411, Japonska 13.144 in Kitajska 11.345 km. Železniško omrežje Združenih držav je od l. 1924. na 1925 — izgubilo 1700 km, in sicer vsled hude konkurence avtomobilov in morda tudi aeroplanov. — Na posamezne celine so železnice

razdeljene takole: Amerika 613.782 km, Evropa 361.065, Azija 123.986, Afrika 60.654 in Avstralija 47.017 km. Francija ima torej nekaj več železnic kot cel avstralski kontinent; Indija, Rusija in Nemčija skoraj toliko kot cela Afrika, Kanada pa celo več. Indija ima okroglo polovico vseh azijskih železnic.

Hiše iz raznega materijala.

Angleška vlada je lani sklenila, da bo v teku let zidala 200 tisoč novih hiš, med katerimi jih bo mnogo iz cementa ali železobetona. Take hiše so mnogo cenejše in bolj trdne. Hiše iz cementa niso nič novega, v Ameriki in Kanadi so se dobro obnesle. Toda hiša iz steklenic od piva, to je pa že nekaj drugega. Tako hišo si je napravil na Angleškem neki rudar. Deset tisoč praznih steklenic je za to porabil in ko je bila stavba dovršena, se je izkazalo, da je zelo priprava. Slamnate hiše tudi niso nič novega. V opustošeni Franciji so jih po vojni mnogo postavili. Glavni stebri in ostrežje je seveda leseno, a vse drugo je iz slame. V New Forestu na Angleškem si je nekdo postavil hišico iz samih smrekovih storžev. Pravi, da se dobro počuti v njej, ker je po zimi gorka, po leti pa zračna. Neki pismoona ob angleški obali pa je nabiral ob morju razno kamenje in les, ki so ga valovi nanesli h kraju, si napravil sam : ter postavil iz tega materijala enonadstropno hišico. Streho je naredil iz bičja, ki ga je sam nabral. Pravi, da bo gotovo sto let stala.

Muke vesti.

Varšavsko drž. pravdnštvo je sprejelo iz Newyorke uradno poročilo o zapuščini židovskega bankirja Webbsa, ki je izjavil pred smrtjo sledeče: Rodil se je v Varšavi in se pisal doma Wächer. L. 1902 je imel razmerje z neko židovsko hčerko, ki je dobila otroka. Njeni stariši so zahtevali poroko. Wächer je zastupil nesrečno nezakonsko mater in utekel v Ameriko. Deček je prišel v sirotišnico. V Ameriki se je oženil Wächer s hčerjo nekakega bankirja in je z leti postal milijonar. Denar se je kopičil, a sreče ni bilo. Umrlo mu je vseh osem otrok, eden za drugim v najrazličnejši starosti. Končno se je smrtno ponesrečila z avtomobilom njegova žena. Wächer je prosil na smrtni postelji, naj se pač oprosti drugi človek, ki je bil po nedolžnem obsojen namesto njega kot morilec. Zapuščala njemu ali njegovim starišem 200 tisoč dolarjev. Potem prosi, naj se poišče njegov nezakonski sin, ki bo podedoval celo premoženje skesanega očeta v znesku dvanaest milijonov dolarjev.

+ Brezžični brzojav v Sahari. Francoski generalni guvernerji Alžira, Maroka, Tunisa in Francoske Zahodne Afrike, ki so se pred kratkim zbrali na konferenco v Tunisu, so se posvetovali tudi o izvedbi brezžične zveze med temi ozemlji. Postojanki Valen in Tesalit v Sahari bodo opremili z oddajnimi in sprejemnimi aparati, tako da bo posredovala stalna brezžična brzojavna služba med Francosko zah. Afriko in francoskim ozemljem na afrikanem severnem obrežju preko Sahare.

+ Latinka v Turčiji. Kemalova vlada je radikalna. Za fesom hoče odpraviti še turško pisavo in jo nadomestiti z latinico. Določila je za to posebno komisijo učenjakov.

+ Novo sredstvo za osveženje starih slik. Restaurator muzeja »Museo civico« v Papisideru (Kalabrija), cavaliere Emilio Spasmusini, je baje iznašel sredstvo, ki v nekaj minutah vrne starim otemnelim slikam nekdanjo svežost. To je neki fosforjev preparat, s katerim se namaže zadnja stran slike. Zaenkrat se s tem lahko osvežijo le slike na platnu. Izumitelj pa hoče sestaviti sedaj trikrat tako močno zmes, ki bo delovala tudi skozi les.

+ Polotok Uč-Kosá. B. Popov je te dni poročal v moskovskem etnografskem društvu o maloznanem polotoku Uč-Kosá na zapadni obali Kaspijskega jezera, 60 km dolgi in 8 km široki polotok je pokrit z divjo stepno travo, ki je dva do trikrat višja od človeka. Ljudi na polotoku ni, zato pa je na stotine divjih konj. Njih zgodba je zanimiva. Pred 70 leti je prinesel led kakih 6 konj na ta polotok. Ribiči so konje ujeli. Pozneje pa so kupili ribiči močnejše vole, konji pa so ostali brez varstva na otoku. Pričeli so se množiti. L. 1913 jih je bilo 120. Hoteli so jih ujeti, a to ni bilo tako enostavno. Lovec »mustangov« so imeli do zdaj malo sreče. Število divjih konj na Uč-Kosi presega sedaj 600 glav.

Gospodarstvo

Naše mlekarstvo.

Vsak napredek prinaša nove potrebe in zahteve, da se tem potrebam tudi zadosti. Kjer je najmanj zaprek do dohodkov, tam postavljamo svoje moči najpopreje. Zivinoreja in z njo združeno mlekarstvo je za kmetovalca ona panoga kmetijskega gospodarstva, kjer more z najmanjšimi napori in najhitreje priti do novih prejemkov, čečim so dohodki pri gozdvih, vinoreji in sadjereji zvezani z večjimi, pred vsem časovnimi ovirami. Naša živinoreja je pred vojno imela lepe uspehe, v zvezi z njo je rastla mlečna produkcija in naraščali so kmečki dohodki. Prodaja mleka, v kolikor se ni prodala direktno konsumentu, so oskrbele mlekarke zadruge, ki so zalagale domači trg in izvažale v primorske kraje, v glavnem v Trst in morska kopališča. Deloma so iz mleka izdelovale sur. maslo, ki je imelo odjemalca ravno tam. Nizki produkcijski stroški in sprejemljiva tržišča in državna podpora so pospeševali tempo razvoja, da je bilo pričakovati, da postane mlekarstvo eden glavnih dohodkov našega poljedelca. Svetovna vojna je zadala ravno kmečkim domovom globoke rane, po vojni so se le počasi zopet napolnjevali hlevi, žalibog s slabšo kvaliteto, kot je bila pred vojna. Precej po vojni so mlečno produkcijo porabila domača mesta, pozneje se je izvažalo zopet v Primorje. Nove meje in predvsem različne kupne moči dinarja in lire pa niso pustile dolgo ugodnega razvoja. Pri iskanju naših tržišč za naraščajočo produkcijo so prišle po godu gospodarske prilike in drugi sosadni državi, v Avstriji. Avstrijska konsumna središča: Celovec, Gradec in predvsem Dunaj, se niso dovolj zalagala z domačim blagom, zato je bil tamkajšnji trg zelo ugoden za izvoz naše odvečne produkcije. Dunaj, kamor so odvažali pred vojno svoje mleko Čehi in Ogrji, je potreboval velike množine, katere pa ni bilo na razpolago doma, izvoz iz Češkoslovaške je bil kontingentiran. Povpraševanje in nizki prevozní stroški so tvorili za nas sprejemljive cene, treba je bilo samo primerne organizacije, ki bi prevzela izvoz. Posamezne manjše mlekarne niso mogle direktno izvažati, ker niso bile kos oviram, katere stavi izvozna trgovina na izvoznikarja; ovire pri lahko pokvarljivem blagu, kot je mleko, so pa posebno velike, ker je treba mleko dobro konservirati, da prenese dolgi transport 10 do 20 ur. Izvozu sta se posvetili v glavnem dve večji mlekarne: Združene mlekarne v Ljubljani in Mlekarna Bernhard v Mariboru. Leti 1923 in 1924 sta bili zelo ugodni za oddajo mleka v Avstrijo, 1925 in tekoče leto pa je izvoz padel. Razen malenkostne množine, ki gre še čez mejo, skoraj ne morem več govoriti o kakem izvozu.

Avstrija je uvozila l. 1924. skupno 36 milijonov 497.100 l. mleka, leta 1925. v prvih devetih mescih 34.609.900 l. Naš izvoz je bil v četrtem četrtletju leta 1924. največji, znašal je 3.660.400 l., v vseh prvih devetih mescih leta 1925. pa samo 4.364.200 l. Trg so nam odvzeli predvsem Čehi, katerim vsled slabše kvalitete in naših visokih cen ne moremo konkurirati. Na avstrijski trg v bodočnosti ni več misliti, posebno, ker tamkajšnja lastna produkcija stalno narašča, da v najnovijem času zahtevajo producenti zaščitno carino, katera naj bi znašala 3 zlate krone na 100 kg mleka ali nekako 50 para na liter.

Zastoj mlečnega izvoza se pri nas pozna najbolj od lanske spomladi. Takrat so začele padati nakupne cene mleka in cene mlečnih izdelkov. Niže nakupne cene so precej uplivalo na zmanjšanje produkcije. Vendar je pričakovati tekočo spomlad in poletje še nižjih cen, če se med tem časom ne dobi nov način za vnovčenje odvečne produkcije. Veliko mlekarne se danes posveča izdelovanju sira in sur. masla, tako da je domači trg stalno nasičen in ni mogoče dobiti ugodnih cen. Treba bo iskati razširjenega trga, katerega pa je dobiti na jugu naše države za sir in sur. maslo, v Švici in Avstriji za sur. maslo. Vendar pride pri izvozu vpoštev množina in kvaliteta ter nizka cena, zato bi morali imeti centralno organizacijo, ki bi prevzela posel izvoza. Za izvoz svežega sur. masla produciramo še premalo, ker ne spravimo tedensko večje pošiljke skupaj. Velika ovira za nadaljnji razvoj našega mlekarstva je draga produkcija. Dečim se delovne moči še niso pocenile in je davčna obremenitev vedno večja, morajo kmečki pridelki konkurirati s tujim blagom, katerega produkcija pa ni obremenjena z enakimi bremenami kot naša.

Povzdig našega mlekarstva t. j. zvišanje dohodkov za kmetovalca, se mora izvršiti po gotovem načrtu, ker je drugače vse zavisno od labilnih gospodarskih razmer. Težave so vedno ali vsaj poskusiti moramo, da jih kar najbolj odstranimo. Načrt uspešnega razvoja bi se moral predvsem opirati na produkcijo, tehnično in komercialno poslovanje, kar pa potrebuje dobre volje in izvrstne organizacije, ki bi bila v stanu to izpeljati. Dosti se je že poskušalo na tem polju, ali z nepopolnimi uspehi, ker so vedno razne neprilike onemogočile napredek. Prvič iščimo izhoda v samopomoči, drugič v javni podpori.

Ker je naša produkcija za enkrat zelo draga, moramo iskati izhoda v tem, da povzdignemo mlečnost krav z izrejo dobrih pasem. Krave, ki donajajo letno 100 l. mleka, dajo gotovo dražje mleko kot one, katerih mlečnost znaša 2000—3000 litrov. Splošna obremenitev vse kmečke produkcije se pozna tudi pri živinoreji in mlekarstvu. Če plača naš kmet industrijske izdelke dostikrat 100 odst. (sladkor, petrolej itd.) do 400 odst. (vžigalice) dražje kot njegov sosed v sosedni državi, ne more potem konkurirati s tujim producentom. Kdaj pride olajšava od strani države, se ne ve, tem bolj je torej treba iskati izhoda v samopomoči.

Naša produkcija mleka, ki zelo varira v posameznih letnih časih, ne zadovoljuje s svojo kakovostjo, oziroma kmetovalci niso zadosti vestni pri ravnanju z mlekom. Mlečni izdelki, ki naj bodo sposobni, da si osvojijo tuja tržišča, morejo po svoji kakovosti in obliki zadovoljevati kupca, še bolj konsumenta. Tehnično zboljšanje izdelkov nam bo sčasoma prinesla mlekarška šola, če bo ustanovljena, seveda se zboljšanje ne bo izvršilo čez noč, temveč prej ali slej v teku razvoja. Potrebno bi pa bilo, da bi bila ustanovitev šole, ki nam bo vzgojila nove tehnike, kmalu gotova stvar, ker si drugače ne moremo misliti napredka. Nadaljna pomanjkljivost, ki zadeva tehnično stran mlekarstva, je ustanavljanje mlekarin in sirarn na krajih, kjer ni upanja, da bi dobro uspevale. Ako ima sirarna dnevno 300—400 l. mleka, potrebi za režijo skoraj ravno toliko kot bi porabila, če bi bila množina mleka višja, zato glejmo na to, da bodejo mlekarne in sirarne ustanovljene vedno tam, kjer so dani vsi pogoji za uspevanje.

Velik pogoj, pač najvažnejši, je možnost prodaje mleka in mlečnih izdelkov po takih

cenah, da je mlekarstvo rentabilno. Del naše mlečne produkcije se poproda v mesta in industrijska središča, del pa se predela v sir in sur. maslo. Medsebojna konkurenca različnih mlekarne se v današnji prodajni krizi pozna predvsem v boju za plasiranje svežega mleka in pri oddaji sira. Naše največje mlečno konsumno središče je Ljubljana. V Ljubljani si konkurirajo okoliški kmetovalci in oddaljeneje mlekarne iz pokrajine. Brez enotnih smernic za razpečavanje na ljubljanskem trgu, bo imel naš kmet v bodočnosti malo dobička pri mleku. Priporočljivo bi bilo torej, da se celotna množina mlečne produkcije uravna, tako da se bo iz mleka, ki vsled prevelike ponudbe pritiska na cene, izdelaval sir in maslo, ker le tako bo imel kmet sigurnejšo in boljše oddajo mleka zasigurano. Pri kaki centralni organizaciji, ki bi upravljala prodajo mleka in mlečnih izdelkov, bi bili predvsem zainteresirani kmetovalci potom svojih mlekarških zadrug, dalje centrale naših zadrug in tudi mesto Ljubljana samo. Stveriti bi se morala takorekoč neka alijanca med producenti in med našim največjim konsumentom. Kapitalno močna in od vseh enako podpirana bi bila kos težavam, katere ima naše mlekarstvo in katere bodo v bodočnosti še mnogo večje. I. Tomec.

Produkcija premoga v Sloveniji.

Ljubljana, 9. aprila 1926.

V naslednjem objavljamo žal z zakasnitvijo podatke o produkciji, oddaji in zalogah premoga v Sloveniji za mesec januar 1926. V oklepajih vedno navajamo podatke za december lanskega leta.

V mesecu januarju letos je bilo nakopanih 179.307 ton (162.030). Za primer naj služi še statistika produkcije v januarju 1925. 191.321 ton (rekord), v januarju 1924. 182.931 ton, v januarju 1923. 156.073 ton in povprečna mesečna produkcija leta 1913. 132.250 ton.

Od množine nakopane v januarju 1926 in od zaloz dne 31. decembra 1925, ki so znašale 55.727 tcn, so premočgovniki oddali: železnicam 81.959 ton (67.365 ton), brodarstvu 220 (—), industriji 39.140 (55.090), raznim strankam 16.840 ton (22.589 ton); izvozili so v inozemstvo 11.143 ton (12.426 ton), sami so pa porabili 15.173 (16.918 ton). Skupna oddaja znaša torej 164.643 ton (164.387).

Medtem ko so se v decembru lani zalozge znatno zmanjšale, so v januarju t. l. narasle. Koncem januarja letos so dosegle 70.000 ton. Število zaposlenega delavstva je bilo v decembru lani 12.499; povprečno v mesecu januarju pa je bilo zaposlenih 322 uradnikov, 322 paznikov in 12.633 delavcev.

• • •

Za pooblašcene prodajalce srečk Državne razredne loterije. Iz Belgrada poročajo, da je upravni odbor Državne razredne loterije pred nedavnim časom sklenil, da smejo pooblašcene prodajalci srečk Državne razredne loterije položiti polovico kavcije v državnih papirjih.

Nemški kapital v Jugoslaviji. Iz Belgrada in iz Berlina poročajo istočasno, da se je v Belgradu ustanovila delniška družba za prodajo anilinskih in drugih barv, pri kateri sodelujejo tudi neki belgrajski industriji. Večino pa ima nemški anilinski trust, ki bo potom te družbe prodajal v Jugoslaviji svoje produkte.

Znižanje cen soli. Monopolska uprava bo s 1. majem t. l. znižala cene soli: sol v kepah bo veljala mesto 3 Din, samo 2.50, morska sol mesto 2.20 Din samo 2.40. Ribiči dobe belo

V. nogradn. k!

1867

Poznate gumijaste trakove za cepljenje vinskih trt

PIRELLI

dobite po tovarniških cenah.

Braća Nascimbene
ZAGREB, S. m. uslanska 1.

morsko sol po 1.20 Din, sivo pa po 1.15 Din za kilogram.

Položaj tekstilne industrije v Sloveniji. Izmed vseh industrij se še najboljše godi tekstilni industriji v Sloveniji, ki se prav lepo razvija. Sedaj nam poročajo iz Kranja, da se bo v kratkem tamkajšnja tvornica bombažnih tkanin znatno razširila. Nadalje namerava tvornica ustanoviti tudi lastno tvornico škroba, ki ga rabi za obrat.

Pravila naših delniških družb. V podlistku »Trgovskega lista« je zadnje mesece izhajala študija univ. prof. dr. M. Škerlja o statutih naših delniških družb. Po želji zainteresiranih krogov je študija sedaj izšla kot podatki v obliki priročne brošure. Iz uvoda posnemamo, da je študija plod izkušnji, ki jih je pridobil pisatelj v svoji prejšnji službi pri pregledovanju velikega števila statutih sručenih se delniških družb. S tem sta opredeljena namen in vsebina študije. Vsebinsko se omejuje na one materije delniškega prava, ki se redno naravnost izražajo v statutih delniških družb, in namenjena je študiji praksi, snovatelj delniških družb in njihovim pravnim svetovalcem; služila bo pa tudi že obstoječim delniškim družbam pri izpreminjanju pravil. Da pisatelj na nekaterih mestih izraža tudi svoje mnenje, kakšen naj bi bil bodoči delniški zakon, je naravno v času, ko se izdeluje načrt za enotni trgovinski zakonik za celo našo državo. Knjiga je posebno priporočljiva za notarje, advokate, poslovodeče organe delniških družb in ves poslovni svet. Naroča se pri Trgovsko industrijski delniški družbi »Merkur« v Ljubljani in stane samo 15 Din.

Preskrba sveta z žitom. Mednarodni poljedelski zavod poroča iz Rima, da preostaja od 1. januarja letos pa do začetka žetve v eksportnih državah 124 milijonov met. stotov za izvoz, uvozne države pa bodo v tej dobi potrebovale samo 92 milijonov met. stotov.

Velesojem v Solunu. Mednarodni semenj, ki bi se imel vršiti v Solunu meseca maja t. l., se je preložil na mesec oktober t. l. S tem je dano domačem podjetjem dovolj časa, da se morejo na semenj primerno pripraviti. Solun predstavlja najugodnejše mesto za plasiranje naših proizvodov na tržiščih Levante. Oktobrski semenj v Solunu mora biti v prvi vrsti razstava naših industrijskih produktov.

Borza

9. aprila.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.517—13.557 (13.52—13.56), Italija 227.83—229.03 (228.025—229.225), London 275.78—276.98 (275.94—277.14), Newyork 56.628 do 56.928 (56.665—56.965), Pariz 198—200 (198—200), Praga 167.93—168.93 (168.072—169.072), Dunaj 8.005—8.045 (8.007—8.047), Curih 10.948—10.988 (10.93547—10.97547), Amsterdam 28.80—22.90.

Curih. Belgrad 9.135 (9.135), Pešta 72.55 (72.70), Berlin 123.25 (123.325), Italija 20.81 (20.815), London 25.185 (25.1875), Newyork 517.625 (517.625), Pariz 17.82 (18.0375), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73.10 (73.20), Bukarest 214.25 (215.25), Amsterdam 207.72 (207.35), Bruselj 19.72 (20.075), Kopenhagen 135.55 (135.70), Oslo 111.225 (111.225).

Nova križarska vojska otrok.

Francoski spisal Henry Bordeaux.
Prevedla K. H.

17

»Pred šolskimi vrati stoji brez klobuka v najhujšem solncu. Z roko si zaslanja oči, da bi bolje videl po cesti. Nas čaka. Dolgo nas bo čakal.«

Smeje se dobri burki, toda Lipe ostane resen. Lipe je prešel svoje ljudi: ... devet in trideset, štirideset, eden in štirideset, dvainštirideset. Vsi so se odzvali klicu, nikogar ne manjka. In zdaj naprej, papeži in ljubemu Bogu naproti!

Po štirje previdno prekorajajo Hudičev most. Napis pred mostom tako določa: ne več kot štirje lkrati, ker se most trese. Res je, da štirje otroci še niso bogvedi kako težki. Toda Lipe vodi podjetje.

Zdaj so že na levem bregu Arca. Skoraj bodo na veliki cesti, ki jil bo preko Lanslebourga in Mont Cenis vodila naravnost v Rim. Lipe se nič ne boji. Iskali jih bodo le navzdol ob reki, zakaj nihče ne misli na Hudičev most, po katerem hodijo samo voljaki iz trdnjave. Spodaj ob reki in na potih v Aussois, Villarodin in Bourget jih bodo iskali.

Po poti v Italijo bodo peli. Tako hoče Lipe.

»Kaj bomo peli, Lipe?«

»Pesmi ali zборе?«

V hipu, ko se je nova križarska vojska otrok napravljala proti Rimu, kamor vodijo vsa pota, se je ovčka, pasoča se v bližini, prekucnila s pobočja in padla na cesto ravno pred Lipeta.

»Ovčka je padla na kolena,« sta zaklicala Katica in Ančka.

»Ovčka je padla na kolena,« so ponavljali ostali. Niso pozabili, kaj jih je učil pozimi g. Mussillon pri zgodovinskem pouku. Niso pozabili pastirčka Štefana, za katerim je šlo trideset tisoč otrok in pred katerim so poklekale ovčke. Tudi njihov Lipe dela čudeže.

Toda Lipe je ugovarjal.

»Ovčka je padla s pobočja.«
»Pokleknila je pred teboj.«
»Ni res! Ni res!«

Zastoj je ugovarjal Lipe: otroci vedo, kar vedo. In po čudežu prepričana o svoji nalogi, se je četa veselo odpravila na pot. Začela je peti Magnificat, toda hiro se je zmešala, zakaj latinski ne zna. Takoj so nadomestili to pesem z ono staro, znano popevko: Kristijan sem, to je moja čast, to je moj up in moja slast...

To so si zapomnili vsi in jo znajo vsi peti. Lahko jo kričijo in ne bodo se zmotili; če je kdo pozabil prve vrstice, se hitro znajde pri pripevu.

In vzdolž ob reki, ki vali hrupno svoje vode, stopa dvainštirideset novih križarjev, pojoč iz vsega grla. Skoro prav takšen hrup delajo kot voda, ki jih spremlja. Kadar gredo mimo kakega travnika, trgajo deklice cvetlice med travo, razen Ančke, ki je prijala svojega brata za roko in ga noče več izpustiti. Druge delajo kitice: iz kresničice, divjil nageljnov, zlatice in zvončice; kaor jil morejo, jih zatikajo v trakove ali peruti svojih čepic, ki so jih privihale zadaj in potegnile navzdol spredaj in ki so zdaj podobne tistim visokim avbam, kakršne so nosile za Napoleona, in to je zdaj v dolini moda. Tudi za pas si privežejo kitice z žepnimi rečmi. Dajo jih tudi dečkom, ki ne vedo, kaj bi z njimi. Na vsem svetu ni zadovoljnejših otrok, kot so naši otroci. Zamudili so šolo in videli čudež, šli bodo preko gore, da odrešijo papeža in sprejmejo vase ljubega Boga. Ni je stvari enake njih navdušenju in njih zaupanju, njih trdni veri in njih sreči.

In dobro junijsko solnce je sijalo tako močno, da se je zdela, kakor da se ne more znočiti. Prav gotovo bodo prišli v Rim, se preden se bo znočilo. Janezek Baptist, najmljši, — tri dni ima manj kot Ančka — je že vprašal, ko je zagledal vasio Sollières:

»Je li tu papež doma?«

Toda norca so se delali iz njegove neumnosti:

»Se ne, Janček, še ne. Treba je goro prekoračiti.«
»Debeli Tinček je moledoval:«
»Toliko časa že hodimo. Kaj, če bi snedli kruh, ki ga nosimo s seboj?«

Toda norca so se delali iz njegove požrešnosti: »Vedno misliš samo na jed.«
»Kadar sem lačen, takrat mislim na jed.«
»Torej si vedno lačen.«

Ančka je globoko vzdihnila, ko je ogledovala kolač, ki ga je nosil Lipe na palici preko rame in ki ga je lahko opazovala, ker je začela nekoliko zadržati in vleči brata za roko. Globoko je vzdihnila, vendar pa ni nič rekla.

Kadar gremo v skupniah, ne pridemo litro dalje, in med dvainštiridesetimi jih je gotovo deset, ki imajo prav tako kratke noge kot Ančka in Janček. Ko so prišli do trga Termignon, ki je že zelo daleč od sela Avrieux, jil je bilo med dvainštiridesetimi že več ko dvajset, ki si niso želeli nič drugega ko počiti se. Na srečo pa je mel Lipe, ki jim je poveljeval, svoje misli.

»Po dva in dva bomo prekoračili selo, stopali v taktu in peli kakšno lepo pesemco.«

In začel je pesemco, ki je bila prišla svoj čas iz Francije, da je pomagala ljudem na pohodu, pri setvi in pri delu. In postavili so se po dva in dva: deklice so ponosno vihtele svoje kitice in dečki so mahali z zelenimi vejami, ki so jih nalomili ob ograjah. Ob prihodu v trg je bila pesem že pri kraju, ker so jo prezgodaj začeli in ker se cesta zelo dviga in ni bilo moči hitro hoditi. Zato so znova začeli v zboru ono pobožno:

Ime Kristijan je moja last, to up je moj, to majo čast...

Četa je bila zdaj med hišami. Na oknih, na hišnih pragovih, na hodnikih, na balkonih so se prilevale žene in otroci; mož le zato ni bilo videti, ker jih še ni bilo s polja.

»Otročki, odkod?«

»Zelo od daleč, prav od tam doli.«

Opozarjamo knjižničarje na najnovejši zvezek »LJUDSKE KNJIZNICE« v Ljubljani (Jugoslov. knjigarna): »Jutranja zvezda« slavnega angleškega pisatelja Haggarda v lepem slov. prevodu s 16. celostranskimi umetniškimi slikami g. Podrekarja. Cena br. 50 Din, vez. 40 Din

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4725, Kodanj 185.55, London 34.43, Milan 28.45, Newyork 707.85 (šek. 705.75), Pariz 24.27, Varšava 78.50. — Valute: dolarji 707.25, angleški funt 34.38, francoski frank —, lira 28.47, dinar 12.40, češkoslovaška krona 20.98.

Praga. Devize: Lira 135.67, Zagreb 59.46, Pariz 115.30, London 184.25, Newyork 89.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 76 bl. vojna odškodnina 287—287, zaklj. 287, zastavni listi 20 do 22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljubljanska kreditna 190 den, Merkantila 102—102, zaklj. 102, Prastedion 870 bl, Slavenka 50 den, Kred. zavod 185—175, Strojne 95 bl, Trbovlje 372 do 384, Vevče 100 den, Stavbna 50—60, Sešir 110 do 110, zaklj. 110.

Zagreb. 7% invest. posoj. 76 bl. agrari 44.50 do 45, vojna odškodnina 292—294, april 294—296, maj 297.50—298.50, Hrv. esk. 118—118.50, Kred. 114—116, Hipobanka 60—62, Jugobanka 97—97.50, Prastedion 870—875, Ljublj. kreditna 190 den, Slavenka 50 den, Srpska 133—135, Narodna banka 9000 den, Zem. Bos. 135—145, Eksploatacija 24 do 25, Seferana 360—365, Nihag 35 bl, Gutmann 265—270, Slavex 150 bl, Slavonija 42—43, Trbovlje 380—385, Vevče 100 den, Brod vag. 57.50 zaklj.

Dunaj. Don.-sav.-jadr. 769.500, Zivno 812.000, Alpine 252.000, Greinitz 120.500, Kramjska industr. 831.000, Trbovlje 472.000, Hrv. esk. 128.000, Leykam 150.000, Jugobanka —, Hip. banka 74.500, Avstr. tvornice za dušik —, Gutmann —, Mundus 1.200.000, Slavex —, Slavonija —.

Blago.

Ljubljana. Les: bukova drva, 1 m dolž, suha, feo meja, 10 vag., 17.50—17.50, zaklj. 17.20; borovi hodi, od 25 cm prem. napr., media 30, feo nakl. post. 260 bl; hrastovi frizli, I., II., od 5 cm sir. napr., od 30 cm deb. napr., feo meja 1300 bl. Premog: kahl ca 7000 antracit, Orle, feo vagon Skofljica: kosovec, za 1 tono 500 bl; kockovec, za 1 tono 450 bl; orehovec, za 1 tono 400 bl; zdrob, za 1 tono 350 bl. — Kal. ca 4800, feo vag. Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono 290; kockovec 35/60 mm za 1 tono 240 bl; orehovec 20/35 mm, za 1 tono 210 bl; zdrob 10/20 mm, za 1 tono 190 bl. — Kal. ca 3500, feo vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono 170 bl; kockovec 100 mm, za 1 tono 150 bl; orehovec 50 mm za 1 tono 140 bl; zdrob, za 1 tono 130 bl; rovní, za 1 tono 120 bl. Žito in poljski pridelki: pšenica bačka, 75/76, feo vag. nakl. p. 295 bl; pšenica bačka, 77/78, feo vag. nakl. p. 300 bl; koruza, časa prim. suha, feo Postojna tranz. za april 167.50 bl; koruza, časa prim. suha, par Sid 182 bl; koruza časa prim. suha, feo vag. nakl. post. 128 bl; koruza inzulanka, feo vag. nakl. post. 160 bl; koruza stara, feo vag. nakl. p. 142 bl; ajda, feo vag. Ljubljana 260 bl; rž domača, feo vagon Beltinci 210 bl; proso rumeno, feo vag. Beltinci 210 bl; oves rešetani, feo vag. nakl. post. 178 bl; krompir beli, feo vag. Beltinci 76 bl; krompir semenski, feo vag. dol. post. 110 bl; čebulček, feo vag. nakl. post. 650 bl. — Seno slama: seno polsladko, stisnjeno, feo vagon slov. post. 60 den.

Gradbeni material: Ia Portland-cement dalmatinski: v juta-vrečah, feo Split 40 bl; v papirnatih vrečah, feo Split 44 bl.

Knjige in revije

SUKLJE: IZ MOJH SPOMINOV. I. DEL.

Cena Din 70.—. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Strokovno oceno o tej lepi knjigi prepuščamo zmožnejšim rokam, posebno pisateljevim sobojnikom iz one dobe; teh sicer ni več mnogo med nami, vendar pa še žive odlični narodni možje, ki bodo znali velepomembno Sukljevo delo zasluženo oceniti. Za par stavkov iz predgovora se zbudilo splošno zanimanje za knjigo. Avtor piše:

»Marsikdo mi bode očital, da sem preveč subjektiven v svojih ocenah preveč oster v svojih izrazih. Toda iz memoar hoče in mora čitatelj razvideti tudi pisateljevo individualnost, natančaj njegov v bistvenih njegovih potezah. Valed tega se kažem, kakor me je Bog ustvaril, kočenega in bojevitiga, ali obenem iskrenega in odkritega. Vedoma ne delam krivice nikomur; vedno si prizadevam, zadostovati zgodovinski istinitosti.

Mnogo prijatelj me je nagovarjalo naj obelodanim svoje »Spominec«. Doživel sem vso dobo slovenskega preporoda, počenši od Vodnikove stolietnice 1. 1858; zgodaj sem se udeležil narodnega gibanja, kmalu sem stal v prvih vrstah naših narodnih borcev. Danes sem eden izmed zadnjih svedokov prezanjivne te dobe. In kot tak sem se napolnjen le udal prijateljskemu pozivu, češ, grešil bi proti narodni dolžnosti, ako ne ugodim tem željam. Kajti preširjen sem prepričanja, da tudi v politiki velja načelo organiziranega razvoja. Kdor hoče razumeti sedanje ter količikaj pravilno računati z bodočnostjo, mora znati, kako so nastale današnje razmere. Pomnoži to prepotrebno znanje, je namen svojih »Spominov«. Zadovoljen bom, ako svoj namen vsaj deloma dosežem.

Zakleti grad. Romantična igra v petih dejanjih. Spisal dr. Alojzij Remec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena Din 22.—. To novo Remecovo dramo je uprizorilo gledališče v Mariboru, kakor vemo z najboljšim uspehom. Avtor je na podlagi takratnih ocm delo še splošno opilil in izboljšal in smo prepričani, da je knjiga velika literarna novost ki bo žela splošno priznanje. Obširnejšo oceno prinese »Slovenec«, ko bodo naši kritiki dramo vsestransko preštudirali. Tudi pevske točke k tej igri, ki jih je uglasbil g. Zorko Prelovec, so v delu, in bodo v kratkem na razpolago.

Planinski vestnik. Vsebina 4. štev.: Dr. J. C. Oblak: Etna. — F. Dr. Klement Jug: Plezalni zapiski. — Dr. Gizela Tarcazy: Žena i planinstvo. Dr. J. C. Oblak: O Kuglju, njegovi knjigi itd. — Kotiček: Jakubu Aljažu za 80 letnico, Trentar. — K sedemdesetletnici Ferdu Seidlu, dr. J. C. Oblak. Obzor in društvene vesti: Dr. Julius Kugy: Iz življenja hribovlca. Jakob Aljaž in Janko Mlakar v Mariboru. Odlikovanje župnika J. Aljaža. »Zdrav-

je«. Gibanje članstva SPS v l. 1925. Vsem članom SPD v vednost. Zemljepisna karta »Savinjskih planin«. — Naše slike: (na prilogi) Triglav z Begunjskega vrha; (med besedilom) krater Etna.

Cerkveni vestnik

Tečaji v »Domu duhovnih vaj« v 2. četrtletju 1926. Maj: Od 1. do 5. za mladeniče; od 13. do 17. za železnice; od 22. do 26. za možje. — Junij: od 3. do 7. za mladeniče; od 14. do 18. za duhovnike; od 1. do 23. za mladeniče; od 26. do 30. za delavce. — Vsak tečaj se začne zvečer prvega in konča jutraj zadnjega zgoraj imenovanih dni. Udeleženci naj bodo v »Domu« zvečer do 6. ure prvega dne. Za udeležbo naj se pravočasno prijavijo in točno povedo, kdaj žele opraviti duhovne vaje. Kdor bi bil pozneje tako zadržan, da ne bi mogel priti, se mora pravočasno odglasiti, da napravi mesto drugemu. Če se na to ne pazi, nastanejo lahko velike neprilike. Oskrbnina znaša za ves čas 120 Din. Pišite na naslov: Vodstvo »Doma duhovnih vaj«, Ljubljana, Zrinjskega 9.

Naše prireditve

Šmartno pri Litiji. Kat. prosvetno društvo v Šmartnem pri Litiji vprizori danes ob 8. uri zvečer n. jutri ob 8. uri popoldne igre »Dekle z biseri« v petih dejanjih.

Zg. Polskava. V novem društvenem domu je društvo »Skala« napravilo na velikonočni ponedeljek lepo prosvetno popoldne. Poleg petja in igranja tamburašev je bila na sporedu velika igra »Krivoprišežnik«. Društvo hoče v letošnjem letu nabaviti veliko knjižnico. Zato priredi maja meseca tombolo in igro »Deseti brate«, na kar že danes opozarjamo domačine in sosedse.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 9. aprila 1926.

Višina barometra 308.8 mm

Opazovanja	Baro-meter	Temperat-ura v C°	Rel. vlaž-nost v %	Veter in brzina v m	Oblač-nost 0—10	Vrsta padavin		V Ljubljani je
						ob opazovanju	v mm de 7h	
Ljubljana (dvorec)	7	757.3	7.4	84	NNE 4	10	dež 9.8	povprečni barometer nižji od včeraj za 3.5 mm,
	8	757.5	7.0	88	NW 2	10	"	
	14	756.7	8.1	79	SW 2	10	"	
	21	757.0	7.8	80	NE 0.5	10	"	
Zagreb	8	756.3	11.0	91	N 1.5	9	dež 2.0	
Belgrad		757.5	13.0	72	mirno	10	0	
Sarajevo		757.6	12.0	69	S 7	10	dež 0.1	
Skoplje		760.1	13.0	68	ESE 0.5	7	0	
Dubrovnik		759.6	15.0	82	SE 3	8	0	
Praga	7	756.6	7.0	—	NNW 7	10	dež 0.1	

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6/I, Telefon šte. 950.

UNDERWOOD

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši Din. Oglas nad deset vrtic se računa višje. Za odgovor znakom!

UCITELJICA v pok. išče ta popoldne pouk ali pa za varstvo enega otroka. Ponudbe upravi pod 333.

MESAR in KLOBASICAR se sprejme takoj. Naslov v upravi pod šte. 2382.

SLUŽKINJA zdrava, ljubeznjiva, ki je zmožna gospodinj. del, se išče na delo; postopek dober, plača po dogovoru. Začetnice izključene. Ponudbe pod: »Pridna Dolenjka« 2345 upravi.

Natakarico odnosno gospodinj. staro do 28 let, ter UCENCA poštenih staršev, se takoj sprejme na delo. Ponudbe pod: »Zvesta« št. 2418 na upravo lista.

Iščejo se za tovarno no-garvic v Zagrebu izurjene pletilke, klekljarice

in repasirke. — Ponudbe pod: Zagreb št. 2413 na upravo lista do sobote 10. t. m. popoldne.

GOSPODIČNA išče mesto kot točilna blagajničarka ali pa kaj sličnega. — Cenj. dopise na Ivana Gajšek, Štore št. 10 pri Celju. 2393

Trg. NAMEŠČENEC se išče za Zagreb, več slovenskemu dopisništvu, za tehniško trgovino, ka-tera ima tudi oddelek za uniformiranje. — Prednost ima krojač, kateri bi vo-dil krojaški oddelek. Re-flektira se na stalnega in solidnega nameščenca. — Pism. ponudbe pod »Za-8224« na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11.

Šivalni STROJ knjigovozniški, skoro nov, napredaj. — Vodmat, Zavrti št. 9.

VAJENCA krepkega in iz poštene hiše sprejme takoj peka-rija Zrnce, Vevče 30, D. M. v Polju pri Ljubljani.

Ing. Engelbert Hribernik Mara Ložar poročena Šiška, 4. aprila 1926.

Čevljarskega vajenca z dežele, sprejemem. Hra-na in stanovanje pri moj-stru. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2399.

Sprejme se pošten in priden učenec

za trgovino meš. blaga pri g. I. LOSCHNIGG v Šmarju pri Jelšah. 2423

Železničarji poduradniki - penzionisti dobe v prodajo mnogo iskan predmet. — Naslov z natančno označbo raz-mer na upravo Slovenca pod »Potnik« šte. 2280.

Minarski pomočnik išče mesta v kakem mlinu. Razume se na be-lo in črno meljavo. Na-stopi lahko takoj. — Cenj. ponudbe na: Josip Pla-vetz, Nibag d. d., Prečec, p. Dugoselo. 2398

Kovaškega pomočnika iščem, ki zna izdelovati sekire in plančake. Na-stop takoj. Ponudbe na Josip KOVAC, Zamost — Plešce. 2374

Krompirja belega, kupim vsako množino. Samo točne po-nudbe pod: »Krompir« št. 2417 na upravo lista.

Iščem stalnega dobavitelja za rezani LES. Potrebujem mesečno 8 do 10 vagonov. — Ponudbe z najnižjo ceno poslati ta-koj na: »EXPORT«, trgo-vina gradbenog drva — Zagreb, Maksimirska 102.

STARO ŽELEZO in stare kovine vseh vrst kupuje FR. STUPIČA, trgovina z železom in poljedel. stroji v Ljubljani, Gosposvetska c. 1.

SEMEŃA Zelenjadna Zelenjadna vrste FILOLA in GRAHA dobite pri trdki JOSIP GAGEL, Ljubljana (Hotel Lloyd). Zahtevajte ceniš

POZOR! OSTANKI za perilo so napredaj po polovični ali zelo nižnji ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Ljubljana, Resljeva cesta št. 30/I., desno.

Najpopolnejši STOEWER šivalni stroji za šivilja, krojače in zav-lerje ter za vsak dom. Preden si nabav. stroj, ogledajte si to izrednost pri trdki L. BARAGA Ljubljana Selenburgova ulica št. 6/I. Brezplačen pouk 151. loms. Telefon šte. 950.

KOKS - ČEBIN Wolfova ulica 1/II, — Telefon 26

Damski slamniki najnovije oblike — po konkurenčni ceni se do-bijo, kakor tudi sprej-majo stari v preobliko-vanje v tovarni ALOJZ ŠKRABAR, Domžale.

Steklena strešna opeka je zopet na zalogi pri »ZDRUŽENIH OPEKAR-NAH« d. d. v Ljubljani.

Mirna stranka išče stanovanje 2 sobi in kuhinjo za takoj. — Po-nudbe upravi lista pod: »Mirna stranka«. 2326

Najvišji zaslužek nudi zastopnikom, agen-tom itd. prvovrstna trvd-ka. Ponudbe, podprte s spričevalom o neoporeč-nosti, naj se pošljejo na upravo lista pod šifro: »Ohne Kapital und Vor-kenntnis« 512 na »PU-BLICITAS« d. d., Zagreb, Gunduličeva 11. 1818

Klanjajoč se volji Vsemogočnega naznanjamo vsem sorod-nikom, prijateljem in znanecm, da je bil poklican v boljše živ-ljenje naš predobri, iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, brat in stric, gospod

Andrej Debevec posestnik

ki je včeraj, dne 8. t. m. ob 6 popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoč, v starosti 66 let, po kratki, mučni bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega rajnika bo jutri, v soboto, 10. t. m. ob 4 popoldne na domačem pokopališču. Prebлага pokojnika priporočamo vsem, ki ste ga poznali, v pobožen spomin.

V Begunjah nad Cerknico, dne 9. aprila 1926.

GLOBOKO ZALUJOČA RODBINA.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Italijansko - slovenski slovar

Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. Dr. Josip Valjavec. Cena vez. Din 70.—

Slovensko - italijanski slovar

Dr. Josip Valjavec. Cena vez. Din 65.—

Ponos vsake gospodinjke tvori lepa sobna oprava

ki jo dobi v prvovrstni izvršbi po zmernih cenah pri trdki

Peter Kobal Ljubljana - Kollzej

založ. pohištva, zime, morske traveltd.

Lastno tapetništvo

Pozor: Modroci. lepo izdel. Din 200.—

Enonadstropna TRGOVSKA HIŠA

z lepimi prostori, dvoriščnim poslopjem in velikim vrtom je takoj naprodaj po zelo ugodni ceni. — Vprašanja na: E. Andreitz, Slovenjgradec.

Klanjajoč se volji Vsemogočnega naznanjamo vsem sorod-nikom, prijateljem in znanecm, da je bil poklican v boljše živ-ljenje naš predobri, iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, brat in stric, gospod

Andrej Debevec posestnik

ki je včeraj, dne 8. t. m. ob 6 popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoč, v starosti 66 let, po kratki, mučni bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega rajnika bo jutri, v soboto, 10. t. m. ob 4 popoldne na domačem pokopališču. Prebлага pokojnika priporočamo vsem, ki ste ga poznali, v pobožen spomin.

V Begunjah nad Cerknico, dne 9. aprila 1926.

GLOBOKO ZALUJOČA RODBINA.

Orel

Orlovska prireditel pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. Senčlovrenški Orel bo predstavljaj v ne-deljo 11. t. m. po večernicah ljudsko igro »Ne pri-čaj po krivem«.

Sport

Akad SK Primorje rez. : SK Krakovo. V ne-deljo, dne 11. t. m. odigrata navedena kluba pri-jateljsko trening-tekmo. ASK Primorje bo v tej tekmi preiskoval nekatere svoje nove igrače, ki so pri treningih pokazali lep napredek. Tekma se vrši na igrišču ASK Primorje, Dunajska cesta, ter prične ob 15. uri.

Nadaljevanje prvenstv. nogometnih tekem. Jutri, v nedeljo 11. t. m. se bodo nadaljevale pr-venstvene nogometne tekme ljubljanskega okrožja. V tem kolu nastopijo po trije pari poleg rezervnih moštev. Brezdvomno bo najzanimivejša tekma med SK Slovan in ZSK Hermes. V slučaju zmage po-slednjega bo Slovan padel z II. mesta, medtem ko bi si Hermes okrepil svojo pozicijo v prvenstveni tabeli. — Nadalje nastopi SK Jadran proti SK Sla-vija, katera se je v zadnjem času vidno popravila. Prav golovo bo nudila tudi svojemu tehnično in taktično boljšemu nasprotniku močan odpor. — SK Ilirija absolvirja prvenstveno tekmo z SK Svo-boda. Tudi Svoboda je v početku sezone pokazala napredek, toda v zadnjem času njeno moštvo oči-vidno zanemarljivo prepotreben trening. — Vse tek-me se odigrajo na igrišču SK Ilirije in sicer v sle-dečem redu: Predpoldne ob 10.30 SK Ilirija : SK Svoboda, popoldne ob 13. uri SK Slovan rez. : ZSK Hermes rez., ob 14.45 SK Jadran : SK Sla-vija in ob 16.30 SK Slovan : ZSK Hermes.